

HÍRADÓ

XVIII. ÉVFOLYAM, 14. SZÁM

ÁRA: 1,50 FORINT

1974. ÁPRILIS 7.

A MOSZKVAI TÁRGYALÁSOK:

Visszafordíthatatlanná tenni a szovjet-amerikai kapcsolatok javításának folyamatát

A korábbi megállapodás értelmében március 24-28-án Moszkvában tartózkodott Henry Kissinger, az Egyesült Államok külügyminisztere, az amerikai elnök nemzetbiztonsági főtanácsadója. Kissinger megbeszéléseket folytatott Leonid Brezsnyevvel, az SZKP KB főtitkárával és Andrej Gromikóval, az SZKP KB Politikai Bizottságának tagjával, a Szovjetunió külügyminiszterével.

A felek Nixon elnök szovjetunióbeli látogatásának előkészítésével kapcsolatban véleményüket cserélték a kölcsönös érdeklődésre számot tartó kérdések széles köréről.

Megelégedéssel állapították meg, hogy a feszültség enyhítését és a két ország közötti kapcsolatok gyökeres megjavítását szolgáló irányvonaluk az eredményes megvalósulás útján halad, és jó eredményekkel jár. A felek kijelentették: rendkívül fontosak azok az alapvető megállapodások, amelyeket a két előző szovjet-amerikai csúcstalálkozón fogadtak el, mindenekelőtt a szovjet-amerikai kapcsolatok alapjairól szóló nyilatkozatot, a nukleáris háború megakadályozását szolgáló egyezményt és a hadászati fegyverek korlátozására irányuló egyezményeket.

A felek elhatározták, hogy a vállalt kötelezettségek szigorú megtartása alapján tovább követik az elhatározott irányvonalat azzal a céllal, hogy a szovjet-amerikai kapcsolatokat javításának visszafordíthatatlan jellegét adjanak.

A megbeszéléseken nagy figyelmet szenteltek a hadászati fegyverek további korlátozása problémájának. Egyetértettek abban, hogy a probléma bonyolultsága ellenére van lehetőség kölcsönösen elfogadható megoldások kidolgozására. A felek energikusan folytatni kívánják erőfeszítéseiket az ilyen megoldások felkutatására. Megvizsgálták néhány más, a fegyverkezés korlátozására és a leszerelésre vonatkozó kérdést is.

Megállapították, hogy a kétoldalú kapcsolatok kedvezően fejlődnek számos olyan irányban, amelyet a Szovjetunió és az Egyesült Államok által aláírt megállapodások rögzítettek. A felek tovább szándékoznak fejleszteni a kölcsönösen előnyös kapcsolatokat és az üzleti együttműködést különböző területeken, közöttük — hosszú távú alapon — kereskedelmi és gazdasági, valamint tudományos és műszaki területeken.

A nemzetközi problémák megvitatásakor különös figyelmet szenteltek a közelkeleti békés rendezéssel összefüggő ügyek állásának. Megegyeztek, hogy a közelkeleti genfi békekonzferencián befejezett különleges szerepüknek fogva erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy előmozdítsák a közelkeleti rendezés kulcskérdéseinek megoldását.

Megvitatották az európai biztonság és együttműködési értekezlet egész munkamenetét, valamint a közép-európai haderőcsökkentési tárgyalások állására vonatkozó kérdéseket is.

A véleménycsere építő és tárgyszerű szellemben folyt. A felek meggyőződése, hogy a véleménycsere fontos szakasz volt a közelgő szovjet-amerikai csúcstalálkozó színterének és a szovjet-amerikai kapcsolatok egész fejlesztésének biztosításában.

Mint a TASSZ által közölt hivatalos közleményből és az amerikai külügyminisz-

ter szavaiból egyaránt kitűnik, a Kremlben folytatott, kerekben húszórás eszmecsere-sorozat fontos állomás nemcsak az esedékes Nixon-látogatás általános előkészítésében, hanem abban is, hogy a hetvenes évek harmadik szovjet-amerikai csúcstalálkozójára sikeres legyen és jól szolgálja a kapcsolatok további, eredményes fejlesztését.

Ami a részleteket illeti, Kissinger repülőteri nyilatkozatában arról beszélt, hogy a kétoldalú kapcsolatok egész

sorában előre léptek és reméli, hogy a csúcstalálkozóra a tervezett időben sor kerül. Noha ezt az időpontot a külügyminiszter nem nevezte meg, a Moscow News című angol nyelvű szovjet hetilap éppen csütörtöki számban idézi Stoessel amerikai nagykövetnek, nyilván a tárgyalások befejezése előtt tett nyilatkozatát, aki Nixon látogatását júniusra jósolta.

A tárgyalások egyik központi témája a SALT volt. A hivatalos kommuniké megál-

lapítja, hogy a kérdéskomplexum összetettsége ellenére megvannak a lehetőségek a kölcsönösen elfogadható megoldásra. Sőt: a felek energikus erőfeszítéseket tesznek a megoldás felkutatása érdekében.

Moszkvában — amint Gromiko külügyminiszter szavaiból is kitetszik — kedvezően fogadták, hogy Kissinger megerősítette kormányának elhatározását: folytatni kívánja a szovjet-amerikai kapcsolatok elmélyítésének politikáját.

Nixon beszéde az amerikai külpolitikáról, az Észak-atlanti Szövetség mély ellentéteiről

Nixon elnök Chicagóban, a nagytökecses klubjában külső és belpolitikai kérdésekről tartott beszédet. Nagy határozottsággal védte a támadásoktól személyt és az elnöki hivatalt, megismételve, hogy nem mond le.

Nagy nyomatékkal méltatta az enyhülési politikát, határozottan kiállt az Egyesült Államoknak és a Szovjetunióknak az enyhülési politikában kialakuló jó kapcsolatokat illetően. Emlékeztetett az enyhülési politika eddigi konkrét eredményeire, hangoztatta rendkívüli fontosságát egy konfortációs válsághelyzet megelőzésében.

A Leonid Brezsnyevvel való üzenetváltás eredményeként sikerült meggátolni, hogy az októberi háború idején kiéleződött szovjet-amerikai ellentétek a Közel-Keleten a békét fenyegető katonai szembenálláshoz vezessenek — mondta. Az enyhülési politikának köszönhető — folytatta az amerikai elnök —, hogy sikeresen befejeződhetett a nukleáris hadászati fegyverek korlátozásáról folytatott tárgyalások első szakasza. Most már a második szakasz folyik, és az amerikai elnök, valamint a szovjet vezetők idei találkozásán megkezdődik a harmadik szakasz. Ez sokkal jobb, mint a fékezhetetlen fegyverkezési hajszát, és megfelel mindkét ország érdekeinek — mutatott rá nyomatékkal Nixon.

Vannak olyan emberek az Egyesült Államokban, akik arra ösztökélnék, szakítsuk meg kapcsolatunkat a Szovjetunióval, szüntessük meg a kereskedelmi és tagadjuk meg a hitelt — tette hozzá az amerikai elnök. — Ha visszatérünk a régi konfortációs politikához, nem tárgyalunk a nukleáris és egyéb fegyverfajták korlátozásáról, nem törékünk rá, hogy a nézeteltérések a tárgyalászatnál rendezzük — a harcért helyett —, akkor mindez súlyos válsághoz vezet az Egyesült Államok és a Szovjetunió között a Közel-Keleten. Európában, valamint a Földközi-tenger és a Karib-tenger térségében. Ez a politika emellett hatalmas mértékben növelné a nukleáris fegyverkezési hajszát költségeit is.

Ezután az amerikai elnök az Egyesült Államok és nyugat-európai szövetségeseinek kapcsolatára áttérve, eddig töle nem tapasztalt határozottsággal figyelmeztette a Közös Piac országait, ne fogjanak össze az Egyesült Államok ellen, ne a versengést, hanem az együttműködést válasszák a vele fenntartott kapcsolatokban. Szövetségesei szemére vetette, hogy csak katonai vonatkozásban jó az együttműködés, gazdasági és politikai területen nincs előrehaladás az Egyesült Államok és nyugat-európai

szövetségeseinek új kapcsolatát rögzítő okmány kidolgozásában. Ez a probléma azzal kapcsolatban vált súlyosabbá, hogy az Egyesült Államok és a nyugat-európai országok régebben megállapodtak, hogy áprilisra, a NATO fennállásának 25. évfordulójára, közös nyilatkozatot dolgozzanak ki az Atlanti Szövetség biztonságáról, valamint deklarációt adnak ki az amerikai-közös piaci politikai és gazdaság kapcsolatokról.

Utalt rá: az Egyesült Államok nem fogadja el azt a helyzetet, hogy katonailag együttműködő, gazdasági és politikai kérdésekben pedig konfrontáljon szövetségeseivel. Kijelentette, hogy ha a mostani helyzet továbbra is fennmarad, nincs értelme megtartani az áprilisi NATO-évfordulós csúcsertekezletet, mert nincs értelme nyilatkozatokat aláírni a problémák megoldása nélkül.

Arra az esetre, ha a nehézségek fennmaradnak, Nixon kiáltásba helyezte az Európában állomásozó amerikai csapatok létszámának csökkenté-

sét. Közölte, hogy Brandt kancellárhoz intézett levelében mindenre figyelmeztette a nyugat-mémet politikust.

Nixon felszólította nyugat-európai partnereit, vegyék komolyan azt a kijelentését, hogy az Egyesült Államok „nem szándékozik megbékélni az olyan helyzettel, amelyben kilenc nyugat-európai ország tömböt alakít az Egyesült Államokkal szemben”. Hozzátette, azért ne legyen az a benyomás, mintha az amerikai-nyugat-európai szövetség darabokra tört volna. Ideje azonban eldönteni — hangoztatta Nixon —, hogy gazdasági, politikai és katonai kérdésekben együtt, vagy külön akarnak-e haladni.

Nixonnak a szövetségeseihez intézett kemény szavait Kissinger előző, többszöri hasonló értelmű és hangvételű kijelentése után Washintonban úgy fogják fel, hogy az amerikai vezetés a helyzetet dramatizálva próbálja megszilárdítani az ellentétekről terhes szövetségi rendszert.

Nyugalanságot fejeznek ki az első nyugat-európai reagálások

Párizsi politikai körökben, pártállásra való tekintet nélkül, megitűközéssel fogadták Nixonnak a kudarcra végződött washingtoni olajértekezleten máig elhangzott és most megismételt fenyegető nyilatkozatát, amely szerint, ha a Közös Piac nem hajlandó elfogadni Amerika politikai és gazdasági diktátumait, akkor a szenátus megfontolja az amerikai csapatok visszavonását Európából.

Az amerikai elnök már azt is szükségeltetik tartja, hogy valamennyire álcázza szándékát. Világosan megmondja: ha Nyugat-Európa amerikai katonai védelmet akar, azért feltétlen engedelmességgel kell fizetnie — írja a konzervatív Figaro.

Jobert francia külügyminiszternek arra a kérdésére, hogy Amerika vajon szövetségeseit partnernek akar-e Nyugat-Európában, vagy háziszolgákat. Nixon most kerteles nélkül válaszolt — jegyzi meg a L'Humanité.

A kormányhoz közel álló körökben határozottan kijelentették: Jobert külügyminiszternek az a nyilatkozata, amely szerint Franciaország elsőrendűnek tartja a nemzeti méltóságot, és ha az amerikai csapatok Európában tartásának ára a nemzeti méltóság feladása, akkor Franciaország számára az amerikai csapatok tartása nem kulcsfontosságú. Ez a kormány álláspontját fejezi ki. Semmi okot nem látnak arra, hogy a kormány ezen változtasson.

Diplomáciai körök véleménye szerint Nixon fenyegetése mélyíteni fogja Franciaország és a Közös Piac ellentéteit.

A bonni kormány szóvivője rövid írásbeli állásfoglalást tett közzé Nixon beszédéről és a Brandthoz írott leveléről. E szerint Brandt haladéktalanul értesítette a Közös Piac nyolc másik kormányfőjét a levél tartalmáról.

Ami a Közs Piac és az Egyesült Államok viszonyának a jövőjét illeti, a hivatalos nyilatkozat — nyilvánvalóan a kialakult feszültség némi enyhítésére törekedve — csupán annyit tartalmaz, hogy Nixon döntése lehetővé teszi a nyugat-európai országok számára a megfontolásokra anélkül, hogy a kilencek és az Egyesült Államok megszabott időhatárok kényszerhelyzetében járnának el.

A nyugat-német fővárosban eközben arra hívatkoznak, hogy a Közös Piac és az Egyesült Államok megromlott viszonyáért a legkevésbé az NSZK-t terheli a felelősség; hangoztatják, hogy Párizssal ellentétben Bonn mindig is a partneri viszonyt és a mindenre kiterjedő konzultációk politikáját hirdette.

Az angol külügyminisztériumot nem lepte meg az amerikai elnök beszéde, mert James Callaghan külügyminiszter tájékozódott a State Department két magas rangú szóvivője nem kommentálta a nyugat-európai országok címére intézett, sommás amerikai fenyegetéseket. De a jelek szerint Londonban is nyugtalankodnak.

A kambodzsai hazafiak ünnepére

Négy éve hangzottak el ezek a szavak: „Megalkult a Kambodzsai Nemzeti Egységfront és a Kambodzsai Nemzeti Felszabadító Hadsereg, amely más népi erőkkel és a testvérországokkal együtt fog harcolni Lon Nol reakciós klikkje s gazdája, az amerikai imperializmus ellen.”

Ezzel a felhívással fordult a kambodzsai néphez Norodom Szihanuk herceg, államfő, akinek hatalmát öt nappal előbb, 1970. március 18-án döntötte meg a Lon Nol-klikk. A kiáltvány gyötrelmes, de sikereiben gazdag harc kezdetét jelentette, azt, hogy a kambodzsai nép legjobbjai szembeszálltak az árulókkal. Megkezdődött az ádáz küzdelem a népi erők és az Amerikabarát új rendszer között. S egyúttal azt is jelentette, hogy az ország, amely a terebélyesedő vietnami háború árnyékában is addig meg tudta őrizni békéjét, függetlenségét és semlegességét, egy csapásra az indokinaí arcvonal részévé lett. Ettől kezdve Kambodzsai legjobbjai vietnami és laoszi testvéreik fegyvertársaivá váltak.

Az azóta eltelt négy év alatt az erőviszonyok a

Phnom Penh-i rezsimnek nyújtott amerikai támogatás ellenére egyértelműen a hazafiak javára változtak. Ők ellenőrzik a ha-zánknál kétszer nagyobb indokinaí ország területének 90 százalékát, ahol a lakosság 80 százaléka él. 1973. augusztus 15-e, a pusztító amerikai bombázások utolsó napja óta a Phnom Penh-i kormányzat kezén csupán a főváros, néhány város és az azokat összekötő utak, vízi utak vannak.

A Kambodzsai Nemzeti Felszabadító Hadsereg hősieis harca, párosulva a Kambodzsai Nemzeti Egységfront következetes politikájával, méltán mondhatja magáénak a haladó világ támogatását. A Szovjetunió, a szocialista testvérországok, köztük Magyarország, erkölcsi és politikai segítséget nyújtanak a khmer hazafiaknak, a Szihanuk vezette nemzeti királyi egységkormányt ismerik el Kambodzsai törvényes kormányának. Ez a támogatás nyilvánvalóan a most véget ért kambodzsai nemzetközi szolidaritási hétben is. Ennek megrendezéséről még egy tavalyi nemzetközi Kambodzsai-konferencia résztvevői határoztak.

A DIFK új javaslata a dél-vietnami fegyverszünetre és a politikai rendezésre

A Párizs melletti Celle-Saint-Cloud-ban egy év óta negyvenötödik alkalommal ült össze a DIFK és a saigoni kormány képviselői, hogy a fegyverszüneti egyezmény előírásainak megfelelően előkészítsék Dél-Vietnam politikai jövőjét.

Din Ba Thi nagykövet, a DIFK küldöttségének helyettes vezetője felszólalása elején utalt a világ békeszerető erőinek mélyszéles családtagjára és fokozódó aggodalmára, amiért nincs előrehaladás a tárgyalásokon és nincs béke Dél-Vietnamban. — Ezért, mindenekelőtt az Egyesült Államok a felelős — mondta —, mert a fegyverszüneti egyezményben vállalt kötelezettségét megszegve, óriási tömegű hadianyaggal és min több katonai tanácsadóval segíti a saigoni hadsereget a 18 éve tartó háború folytatására, mert így véli biztosítani pozícióját Dél-Vietnamban.

A dél-vietnami ideiglenes forradalmi kormány, hogy ismételt tanújelét adja őszinte békeakarátának — egybehangzóan a fegyverszüneti egyezményrel, valamint az 1973 júniusában tett előterjesztéssel — új javaslatot tesz a fegyverszünetre és a politikai rendezésre a következők szerint:

1. Mind a DIFK, mind a saigoni kormány rendelkezjen azonnal tűzszünetet. A katonai hadsereg főparancsnoksága adjon erre utasítást összes csapatának, mindkét fél közölje ezt a lakossággal rádióadói és valamennyi sajtóorgánuma útján. A két kormány értesítse a tűzszünetről a nemzetközi ellenőrző és felügyelő bizottságot, valamint a párizsi fegyverszüneti egyezményt aláíró kormányokat.

2. Három hónapon belül, de legkésőbb ez év június 30-ig kölcsönösen bocsássák szabadon a politikai- és hadifoglyokat.

3. A két fél teljes mértékben állítsa helyre és biztosítsa a polgári szabadságjogokat, a szólás-, a sajtó-, a gyűlekeztési, a politikai, a vallási, a utazási- és a lakhelyválasztási szabadságot.

4. A DIFK és a saigoni kormány javasolja, hogy képviselőkből, valamint az egyik félhez sem tartozó semleges csoportok képviselőiből a tűzszünet életbeléptetésétől számított három hónapon belül alakul-

jon meg a nemzeti megbéké-
lés és együttműködés tanácsa.

5. Ez a tanács készítse elő a szabad és demokratikus általános választásokat, és határozza meg annak időpontját. A DIFK a maga részéről a választások megtartását a tanács létrejötte utáni egy éven belül javasolja. Dél-Vietnam népe válassza meg az alkotmányozó nemzetgyűlést azzal a feladattal, hogy az dolgozza ki az új alkotmányt és alakítsa ki az új kormányt.

6. Az általános választások megtartása és az új kormány létrejötte után szűnjék meg a jelenlegi két dél-vietnami kormány külön-külön hadserege és alakuljon meg Dél-Vietnam egységes, fegyveres ereje az ország békéjének és függetlenségének védelmére.

Din Ba Thi nagykövet a tanácskozás után sajtóértekezleten is ismertette kormányja új javaslatát. Az újságírók a többi között a Cay Lay-i incidens részleteire is tettek fel kérdéseket. A nagykövet eimondta, hogy a saigoni hatóságok változatlanul akadályozták a vizsgálatot, még tudósítókat és fotóriportereket sem engedtek a helyszínre. Bebizonyosodott azonban, hogy a saigoni hadsereg egy tüzerütégének a néphadsereg állásaira leadott tüze során egy repeszgránát csapódott az iskolába, s az ölte meg a huszonhárom gyereket és a tanítónőt.

A KNDK javasolja az Egyesült Államoknak: kezdődjenek tárgyalások a békeszerződésről

Phenjanban befejeződött a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság legfelsőbb népi gyűlésének ülészsaka. A KNDK parlamentje elfogadta az Egyesült Államok kongresszusához intézett ível szövegét, amelyben hivatalosan javasolja, hogy kezdjenek tárgyalásokat békeszerződés megkötéséről.

A reális helyzet megköveteli — állapítja meg a levél —, hogy a koreai feszültség megszüntetéséhez szükséges feltételek megteremtése és az önálló békés egvesülést alkaldólvó külső tényezők elhárítása érdekében létrejőjön a békeszerződés közvetlenül az Egyesült Államokkal.

Lapzárta után érkezett a hír, hogy Georges Pompidou, francia köztársasági elnök váratlanul elhunyt.

Dokumentum a chilei katonai rezsim terrorjáról

Politikai következtetésekkel és nyilatkozatok jóváhagyásával véget ért a chilei katonai junta büntetővizsgáló nemzetközi bizottság első ülészsaka.

A több mint ötven tagú, különféle politikai irányzatokból álló bizottság egyhangúlag megállapította, hogy a Chileben 1973. szeptemberében 11-én végrehajtott államcsíny hazaárulás, törvénytelen hatalomátvitel.

Allende kormányát törvényesen választották meg és állhatatosan mindvégig hű maradt Chile alkotmányához. A katonai junta viszont mihamarabb hatalomra jutott, eltörölte azt.

Számos tényből azt a következtetést vonja le a nemzetközi bizottság, hogy a külföldi érdekcsoportok nyomással meheredtek Chilére Allende kormányának megbuktatása végett. Az Egyesült Államok különféle pénzügyi csoportjai — valószínűleg a kormány hallgatólagos jóváhagyásával — közreműködtek a chilei gazdaság megfojtásában. A Világbank, az ENSZ szakosított intézménye megtagadott Chilétől mindennemű pénzügyi támogatást. Az amerikai nyomás itt világosan érvényesült. A katonai puccs végrehajtása egybeesett azzal a nagyszabású hadgyakorlattal, amelyet az amerikai haditengerészet egységei hajtottak végre chilei hadihajók bevonásával.

A katonai államcsíny végrehajtásakor a puccsisták embereket végeztek ki, hogy megfélemlítsék és leigázhassák a népet.

Teljesen megszüntették a sajtószabadságot, rendkívül szigorú cenzúrát vezettek be. A könyvégetések jelzik a junta kultúragyűlöletét.

A rezsim alapvető jellegzetessége a munkásosztály kegyetlen elnyomása, a munkások szakszervezeteinek betiltása.

Az események a német fasizmus hatalomra jutásának napjait idézik — állapítja meg a nemzetközi vizsgáló bizottság.

A politikai következtetésekben a továbbiakban megállapítják, hogy a junta sok ezer embert zárt börtönbe, koncentrációs táborokba.

A nemzetközi bizottság — hangoztatja a dokumentum — mindaddig folytatja munkáját, amíg el nem éri célját: a Chileben érvényben levő ostromállapot hatályon kívül helyezését, a politikai okokból bebörtönözöttek kiszabadítását, a terror megszüntetését és a koncentrációs táborok felszámolását.

A nemzetközi bizottság titkársága mindent meg fog tenni annak érdekében, hogy a bizottság minél ismertebb személyiségek bevonásával még az idén — esetleg szeptemberben — ismét összeüljön.

TASZSZ-kommentár Golda Meir nyilatkozatáról:

Izrael zsarolással és katonai provokációval válaszol Szíria jogos követeléseire

A TASZSZ szovjet hírügynökség kommentárban foglalkozik Golda Meir izraeli miniszterelnöknek a Time című amerikai folyóiratban megjelent interjújával, amelyben megerősítette, hogy kormánya visszautasítja az izraeli csapatok teljes kivonását az összes megszállt arab területről. „Jelenleg csak az októberi háború eredményéről kell beszélnünk” — jelentette ki Golda Meir.

A kommentár ezzel kapcsolatban rámutat: „Tel Aviv most újabb kísérletet tesz az elfoglalt arab területek megtartására. Mint az izraeli miniszterelnök értesítette, a Tel Aviv-i csapatok nem vonulnak ki a Golan-magaslatokról, s nem adják vissza a közvet központját, Kuneitra szíriai várost sem. Erről a területről a megszálló hadsereg máris arabok ezreit költözteti ki, hogy megerősített településeket hozhasson létre. Golda Meirnek az a kijelentése, hogy Izrael nem tér vissza korábbi határai mögé, fő akadályává vált a csapatszétválasztással foglalkozó szíriai-izraeli tárgyalások megkezdésének. Az utóbbi napokban Izrael ismét a zsarolás és a megismétlődő katonai

provokáció politikáját helyezi szemben Szíria követeléseivel és jogos álláspontjával, amely szerint a csapatszétválasztást össze kell kapcsolni a Golan-magaslatok teljes felszabadításával.

Tel Aviv — miközben akadályozza a szíriai-izraeli tárgyalások megkezdését — úgy próbálja beállítani a csapatszétválasztást, mintha az valamiféle csodaszer lehetne a közel-keleti rendezés nagy és bonyolult problémáinak megoldására. Pedig semmiféle csapatszétválasztási megállapodás nem lehet öncélú, hanem csupán az átfogó rendezés szerves részeként képzelhető el. A szíriai-izraeli fronton végrehajtandó csapatszétválasztást tehát első lépésnek kell tekinteni az izraeli csapatok valamennyi megszállt arab területről történő kivonása és a palesztinai arab nép nemzeti jogainak biztosítása felé. Az izraeli kormánynak az a kísérlete, hogy a csapatszétválasztást „megszállás befagyasztására” használja fel, azt jelenti, hogy a Közel-Keleten továbbra is fennmaradnak az újabb veszélyes robbanás feltevélei — hangsúlyozza a TASZSZ-kommentárja.

KÖZEL-KELET

Ótórás tüzérési és páncélosütközet a szíriai-izraeli tűzszüneti vonalnál

Damaszkusz és Tripoli elítéli az olajembargó feladását

A szíriai-izraeli tűzszüneti vonal mentén súlyos harcok robbantak ki. Egy damaszkuszi katonai közlemény szerint az izraeli erők tüzéréssel és páncélosokkal támadták az előretolt szíriai állásokat. A szíriai fél viszonozta a tüzet. A tüzérési és páncéloscsata öt óra hosszat tartott, és a legsúlyosabb volt az egy hét óta meg-megújuló összecsapások közül. A harcokban az izraeli tüzéréség lötte az ENSZ egyik megfigyelő posztját; egy dán és egy svéd ENSZ-katona megsebesült. A damaszkuszi katonai szóvivő bejelentette, hogy a harcok során a szíriai erők öt ellenes harckocsit, tíz üteget semmisítettek meg.

Waldheim ENSZ-főtávkár felhívást intézett a felekhez, hogy „tanúsítsanak maximális mérsékletet és szigorúan ragaszkodjanak a Biztonsági Tanács tűzszüneti határozatához”.

Waldheim fogadta Abba Eban izraeli külügyminisztert. A találkozon áttekintették a közel-keleti térségben legutóbb bekövetkezett eseményeket és foglalkoztak az izraeli-szíriai szektorban mind gyakoribbá váló tűzszünetmentő cselekményekkel. Továbbá áttekintették az ENSZ rendkívüli erőinek és megfigyelőinek a térségben kifejtett tevékenységét is.

Ami a Közel-Kelettel kapcsolatos diplomáciai fejleményeket illeti, Dajan izraeli hadügyminiszter azt mondta, hogy „ha nem jön létre a szíriai-izraeli megállapodás, akkor az Egyiptom és Izrael közötti átfogó rendezés is kudarcba fulladhat”, Dajan azt állította,

hogy a szíriaiak Izrael számára teljesíthetetlen követelésekkel léptek fel, majd kijelentette, hogy Izrael nem hajlandó kivonni csapatait a megszállt Golan-magaslatokról.

Nagy visszhangja van az Egyesült Államokkal szembeni olajembargó feloldásáról hozott döntésnek. Szíria és Líbia ellenzi ezt, Irak pedig részt sem vett a bécsi megbeszélésen. Állásunk az, hogy az olajembargó feloldását csak az átfogó közel-keleti rendezés megvalósulásával lehet összekötni. A szíriai lapok kommentár nélkül közölték az embargó feloldásának híreit. Az Al Baath és az Al Thaura című lapok a közleményt ismertetve kiemelték, hogy Szíria és Líbia ellenzi a döntést. Bejrúti jelentés szerint a líbiai rádió árusításnak minősítette azt. A döntést kommentálva, az Al Liva című bejrúti napilap pedig felteszi a kérdést: „Elfelejtették-e már, hogy az Egyesült Államok, akárcsak a múltban, jelenleg is Izrael legfőbb fegyverszállítója?”

A palesztin ellenállási mozgalommal kapcsolatos, figyelemre méltó felhívásról adott hírt a kairói Al Ahram. Eszerint Jasszer Arafat, a Palesztinai Felszabadítási Szervezet elnöke felszólította a szervezethez tartozó ellenállási csoportokat, hogy a végrehajtó bizottság engedélye nélkül ne hajtsanak végre „külső akciókat”. Arafat arra hívja fel az egyes csoportok vezetőit, hogy „büntessék meg azokat, akik a palesztin vonalról eltávolodnak, és a palesztinok ügyének igazi képét eltorzítják”.

Az Európa Parlament brüsszeli ülészakán

Kommunista képviselő felszólalása a Közös Piacról, a monopóliumokról

Az Európa Parlament most véget ért ülészakán az Európai Gazdasági Közösség helyzetéről szóló vitában felszólt Gustav Ansart francia kommunista képviselő, a kommunista pártcsoporthoz tartozó elnök helyettese. Ansart rámutatott: a Közös Piacon belül mind elsődleges a nagy nemzetközi monopóliumok harca a piacokért, a nagyobb profitért. A munkások számára ez azzal a következménnyel jár, hogy az „egyesült Európa” a mind nehezebb életkörülmények Európája lesz. A tőkésországok nagy részében a munkásosztály helyzete mind súlyosabbá válik, a francia kommunista képviselő követelte: a nyugat-európai országok sürgősen tegyenek intézkedéseket a foglalkoztatottság biztosítására, vezessék be a legfontosabb

szociálpolitikai intézkedéseket, tegyenek lépéseket a munkások helyzetének megjavítására.

A nyugat-európai intézmények hangzatos programokkal állnak elő az „európai egység” megvalósítására, helyettük azonban arra van szükség, hogy haladéktalanul tegyék meg a lépéseket a legsúlyosabb demokratikus reformok létrehozásához. A kommunista véleménye szerint — hangoztatta Ansart — Nyugat-Európának független, békés, demokratikus politikát kell folytatnia, szembe kell szegülnie az amerikai hegemoniával, a nagy nemzetközi tőkés monopóliumok uralmával.

Az Európa Parlament kommunista képviselőcsoportja követelte, hogy hozzanak megfontolt intézkedéseket a nemzetközi kölajtársaságok önkénye és spekulációja ellen.

Az olasz képviselőház bizalmat szavazott Rumor hárompárti középbal kormányának

A kommunisták élesebb ellenzékiéget tanúsítanak

Az olasz képviselőház 343:231 arányban bizalmat szavazott Mariano Rumor hárompárti középbal kormányának. A kereszténydemokrata, szocialista és szociáldemokrata képviselőkön kívül a kormányra szavaztak a republikánusok is.

Rumor vitázó beszédében ismét hangsúlyozta, hogy az ország nehéz időkben él, a kormánytöbbség soraiban éppen ezért fokozott összetartásnak kell érvényesülnie.

A gazdasági kérdéseket illetően Rumor hangoztatta: a cél a gazdasági növekedés biztosítása az inflációs irányzatok nagyon szigorú megfékezésével. Ennek érdekében a kormány az eddiginél nagyobb határozottsággal és eréllyel kíván fellépni. — A válság csak szigorú gazdaságpolitikával küzdhető le, és ez áldozatokat követel mindenkitől, mondta a kormányfő.

Az Olasz Kommunista Párt elítélte a kormányválságnak azt a megoldását, amelyet a Rumor kormány jelent. Úgy ítéli meg, hogy az ország gazdasági, társadalmi és politikai helyzete tovább súlyosbodott, elsősorban a kereszténydemokratá vezetés irányváltása következtében. A kereszténydemokraták a válság terheit a dolgozó osztályokra akarják hárítani, a választás nélküli népszavazással pedig megosztják a tömegeket és jobboldali fordulatot készítenek elő. Az OKP tehát, ahogyan Berlinguer főtávkár fogalmazta parlamentari beszédében, keményebb és szorongatóbb ellenzékiéget tanúsít a jövőben a kormánnyal szemben, és mindent megtesz azért, hogy a népszavazásban megvédelmezze a demokratikus szabadságjogokat, visszaverje a reakciós törekvéseket.

Ceausescu köztársasági elnök lesz, Manea Manescu az új miniszterelnök

Bukarestben befejezte munkáját a Román Kommunista Párt Központi Bizottságának kibővített plenáris ülése. A két napos plénumon elfogadták a végrehajtó bizottság javaslatát arról, hogy a központi bizottság a nagy nemzetgyűlés elé terjesszen törvényjavaslatot a Román Szocialista Köztársaság alkotmányának módosítására.

A módosítás értelmében létrehozják a Román Szocialista Köztársaság elnöki tisztségét (az államtanács intézménye továbbra is megmarad). A plénum úgy döntött, hogy javasolja a nagy nemzetgyűlésnek, hogy Nicolae Ceausescu, a Román Kommunista Párt Főtávkárát válasszák a Román Szocialista Köztársaság elnökévé.

A plénumon az elnökölő Nicolae Ceausescu felolvasta Ion Gheorghe Maurernak, a minisztertanács elnökének levelét, amelyben Maurer kérte, hogy tekintettel egészségi állapotára és előrehaladott korára, mentse fel őt a minisztertanács elnökének tisztségéről. A plénum a kérést elfogadta.

Bonn vállalja a közvetítő szerepét a Közös Piac és az Egyesült Államok között

Kissinger amerikai külügyminiszter — úton Moszkvában — négyórás államlátogatást tett Bonnban. Eredetileg csak Scheel külügyminiszterrel kellett volna találkoznia, de meglepetészerűen Brandt kancellár is több mint egy órát tárgyalt vele.

Az amerikai diplomácia vezetője — saját szavai szerint — zöld fényt adott Scheel külügyminiszternek a közkezdési tárgyalásaihoz, amelyeknek célja egy új konzultációs rendszer kiépítése volna az európai Közös Piac és az Egyesült Államok között. Scheel Kissingerrel egyetértésben a közvet-

kedő hetekben arra próbálja rávenni a Közös Piac nyolc tagállamának kormányait, hogy a jövőben minden fontos kérdés vitájára hívjanak meg amerikai megfigyelőt. Az Egyesült Államok ily módon szeretné elérni, hogy a nyugat-európai országok olyankor is egyeztessék politikájukat Washingtonnal, amikor saját külön érdekeik esetleg önálló akciókat tennének szükségesek.

A jelek azt mutatják, hogy Brandt és Scheel közvetíteni próbál a Közös Piac és az Egyesült Államok között, megpróbálják különös figyelemmel az amerikai érdekekre.

A legnagyobb amerikai kooperációk konferenciája

Meg kell szüntetni a Szovjetunió elleni kereskedelmi korlátozásokat

A legnagyobb amerikai kooperációk több mint száz képviselője vett részt a kelet-nyugati kereskedelemről New York-ban tartott háromnapos konferencián. A résztvevők megvitatták az Egyesült Államok és a Szovjetunió, valamint az Egyesült Államok és a többi szocialista ország közötti kereskedelmi kapcsolatokat továbbfejlesztésének lehetőségeit.

Az értekezleten felszóltak az Egyesült Államok kereskedelmi minisztériumának az export-import banknak, a szovjet-amerikai Kereskedelmi és Gazdasági Tanácsnak, a Chase Manhattan Bank, vala-

mint több amerikai nagyvállalat képviselői. Rámutattak a Szovjetunióval folytatott kereskedelem fokozásának meglehetősen nagy lehetőségére, hangsúlyozták azonban, hogy a lehetőségek hosszú távú kihasználása érdekében a lehető leggyorsabban ki kell küszöbölni a Szovjetunióval folytatott kereskedelemben fennálló diszkriminációs korlátozásokat.

Robert J. Mcmenamin, az International Harvester Társaság alelnöke hangoztatta, hogy a Szovjetunióval folytatott kereskedelem sikeres fejlesztésének egyik feltétele a hidegháború idejéből származó valamennyi előlétletről való lemondás.

VILÁGHÍRADÓ

JUGOSZLÁVIA

Cél: a gazdaság egységének megszilárdítása

Rendkívül mozgalmas az idei tavasz a jugoszláv belpolitikában. Az alkotmány jóváhagyása után már a következő napokban megkezdődnek az új szabály szerinti választások, amelyeknek eredményeként május végéig a helyi közigazgatási szervektől az államelnökségig bezárólag megalakulnak az új összetételű vezető testületek. Ezzel párhuzamosan folynak az ugyancsak május végén sorra kerülő X. pártkongresszus előkészületei, amelyek során megválasztják az új pártvezetőiségeket.

Az elmúlt hetekben Jugoszláviában már nyilvánosságra hoztak több személyi javaslatot, amelyekből kitűnik, hogy a párt- és állami élet vezető testületeiben — összhangban a

JKSZ politikájával és a Jugoszláviában kötelező rotációval (egyes tisztségeket csak meghatározott ideig lehet betölteni) — bizonyos személyi változások várhatók. Az ország egyik fontos vezető tisztségét, a szövetségi végrehajtó tanács (kormány) elnöki funkcióját azonban továbbra is Jugoszlávia jelenlegi kormányfője, Dzsemal Bijedics tölti majd be.

Az 1971 nyarán alakult kormány munkáját igen nehéz körülmények között kezdte. A JKSZ által elfogadott hosszú lejáratú gazdasági megszilárdítási program volt a cél, amelynek realizálásához a gazdaságban évek óta felgyülemlett és súlyos helyzettel fenye-

gető megoldatlan problémák között kellett hozzáfogni. Az egyik gond akkor a gazdaság külső és belső fizetésképtelensége volt. Ennek fő oka, a megengedettnél jóval nagyobb arányú beruházás és fogyasztás volt, amely együtt járt a nagy hitelek igénybevételével, azt követően pedig a fizetésképtelenséggel. A kormány nem félt a népszerűtlen intézkedésektől, és szigorú rendszabályokkal elérte a beruházások és a fogyasztás korlátozását is. Az eredmények egyik mutatója, hogy az ország fizetési mérlege 1973-ban — hosszú évek után — ismét aktív volt.

Bijedics kormányának gazdasági feladatok realizálásakor elvetette a nyugatról ajánlott módszereket, és helyettük — a párt útmutatása alapján — a munkásosztályra támaszkodva kereste a megoldást. Nyilván feltárta, hogy a gazdaság területén korábban elkövetett hibákat kizárólag a munkásosztály részvételével és áldozatvállalásával lehet felszámolni. Az általános életszínvonal emelkedésének időleges

megtorpanása, amelyet a dolgozóknak kellett vállalniuk, fontos része volt a gazdasági egyensúly helyreállításának során elért eredményeknek.

Az 1971-ben alakult kormány csak a legégetőbb feladatokat rendezte után, gyakorlatilag a múlt évben, kezdett hozzá elsőrendű céljának, a hosszú távra szóló gazdasági megszilárdítási programnak a megvalósításához.

A négy pontban összefoglalt és több évre szóló program előirányozza: 1. A gazdasági fejlődés ütemének emelését, főleg az alapanyagipar, a vilamos energia és a mezőgazdasági termelés gyorsabb növelését; 2. a termelési költségek, a társadalmi fogyasztás csökkentését, fokozott takarékoságot minden területen; 3. intézkedések meghozatalát, amelyek csökkentik a kapitalista gazdaságban tapasztalható válság következményeinek hatását; 4. az új üzemek és vállalatok tevékenységének összhangba hozását az új alkotmány előírásával. A cél: a jugoszláv gazdaság egységének megszilárdítása.

Az elítélt állampolgári jogainak alakulása

Minden érintett személy saját maga érzi a személyes szabadságtól való megfosztás súlyát. Sokan azonban a maguk számára „leegyszerűsítik” ezt a büntetést: „Leülöm a hat hónapot, és az ügy be van fejezve.”

Valóban ilyen egyszerű ez? Semmi esetre sem. A szabadságvesztés az egyik lesgigorúbb büntetés, s nagyon komoly következményekkel jár. Nincs tisztában a büntetés jelentőségével az, aki ezekre a következményekre nem gondol.

Szükséges álláspontot képvisel azonban az is, aki a maga helyzetét dramatizálja. Nem kevesen vannak olyanok is, akik azt hangoztatják, hogy nekik „rabszolgasoruk van”, minden joguktól meg vannak fosztva, teljes kiszolgáltatottságban élnek. Nem kell bővebb indoklás ahhoz, milyen helytelen és veszélyes ez az álláspont. Nyugtalanúság keltésére alkalmas, bizalmatlanságot ébreszt, kilátástalannak tünteti fel a többi elítélt helyzetét is — ez talán a legkárosabb következmény — képtelenné teszi az elítéltet arra, hogy világosan lássa a végrehajtás ideje alatt saját jogi helyzetét; akadályozza, hogy az elítélt helyesen éljen jogaival, pontosan teljesítse kötelességeit.

Nézzünk tehát szembe a kérdéssel: valóban

teljesen jogfosztott-e az elítélt

a végrehajtás ideje alatt?

A jogszabály a szabadságvesztés végrehajtásának célját az, alábbiak szerint határozza meg:

„A szabadságvesztés végrehajtásának célja az ítéletben meghatározott joghátrány alkalmazásával, valamint a szocialista nevelési elvek és módszerek gyakorlati érvényesítésével és felhasználásával az elítéltnek törvényesítő állampolgárrá nevelése.”

A szabadságvesztés végrehajtása tehát joghátrányokkal jár az elítélt számára, ezek azonban nem korlátlanok. Egyetlen szó sincs a jogszabályban arról, hogy ez a hátrány teljes jogfosztottságot jelentene. Ez már csak azért is elképzelhetetlen, mert ugyanakkor a jogszabály szocialista nevelési elvekről és módszerekről szól.

Ugyanennek a jogszabályban van egy másik rendelkezése is, amely mindenki számára világosan meghatározza a végrehajtás ideje alatt

az elítélt jogi helyzetét:

„Az elítélt kötelességei és jogai csak annyiban módosulnak, amennyiben erről az ítélet vagy jogszabály rendelkezik, vagy azok gyakorlatát a szabadságvesztés végrehajtása gátolja.”

Az állampolgárok alapvető jogait az alkotmány határozza meg. Az elítélt — mint állampolgár — ezeket a jogokat a végrehajtás ideje alatt nem veszíti el, de ezek a jogok a végrehajtás ideje alatt változhatnak és módosulhatnak.

A szabadságvesztés egyik fő célja az elítélt törvényesítő állampolgárrá nevelése. Nem lehet tehát teret engedni azoknak a jogoknak, amelyek — a végrehajtás ideje alatt — esetleg gátolnák a végrehajtás céljának elérését.

Az állampolgári jogok skálája rendkívül széles. Az egyes jogterületekre vonatkozó jogszabályok kivétel nélkül állapítanak meg jogokat. Elég utalni a családjogra, a polgári jogra, a büntetőjogra stb. Most csak az alaptörvényben, az alkotmányban rögzített állampolgári jogokra szorítkozom, s azt vizsgáljuk meg, hogy ezek mennyiben változnak a végrehajtás ideje alatt, illetve a nem változó állampolgári jogok gyakorlását miként biztosítják.

Az alkotmány mindenekelőtt azt nyilváníti ki, hogy a Magyar Népköztársaság

tiszteletben tartja az emberi jogokat.

Ez az alkotmányos elv a szabadságvesztés végrehajtásának ideje alatt is maradéktalanul érvényesül. Az emberi jogok kérdése nem elvont, elméleti kérdés. Itt most nem szólnunk teljes részletességgel az emberi jogokról, csak a végrehajtás ideje alatt is megmaradó, legfontosabbat említjük. Ez pedig az emberi méltóság megbecsülése, az emberi önérték tisztelete. A jogszabály erről a következőket rendel:

„Az elítéltek között a bánásmódnak határozottan, szigorúan és emberségesnek kell lennie. Az elítéltek bánásmódjának, emberi önértékének megbántani nem szabad.” Nyomatékosan hangsúlyozni kell azonban, hogy ez a jog az elítéltet mindenkiel szemben is — tehát társaival szemben is — megilleti. Sokan szívesen megelégednek erről, s gátlástalanul sértegetik társaikat, pedig az emberi jogokat mindenkinek tiszteletben kell tartani!

Az alkotmány biztosítja az állampolgárok munkához való jogát, valamint a végzett munka mennyiségének és minőségének megfelelő díjazását. Ez a jog — éppen a szabadságvesztés céljára tekintettel — megváltozik, kötelességként jelenkezik. A jogszabály értelmében u. i.

az elítélt köteles a kijelölt munkát elvégezni.

Vannak, akik nem értik ezt a változást, sőt azt hangoztatják, hogy a bv. intézetben végzett munka: kényszermunka. Tudományosan is bizonyított tény, hogy a munka neveli, formálja az embert. A bűncselekmény miatt elítéltek közül sokan éppen azért váltak bűnözővé, mert nem szerettek dolgozni. A végrehajtás célját veszélyeztetné, ha ezek az emberek csak akkor dolgoznának, ha kedvük van hozzá. Ezért a jogszabály kötelességként írja elő a munka végzését.

A józanul gondolkodó, a jövőjét okosan szervező elítélt eleget tesz a munkakötelességnek, hiszen a munka a szabadulás után is a becsületes élet egyetlen biztos alapja.

A pihenéshez való jog érvényesül

a végrehajtás ideje alatt is, de nem olyan mértékben, mint a szabad állampolgároknál. A munkaidő mértéke a végrehajtás ideje alatt is szabályozott. Az elítélteknek a szabad munkavállalókkal azonos ideig kell dolgozniuk. Az új n. fizetéses szabadság és az üdülés gyakorlatilag a végrehajtás szüneteltetését jelentené, ezért ezek természetesen a végrehajtás ideje alatt nem valósíthatók meg.

Nagyon fontos rendelkezése az alkotmánynak, hogy a Magyar Népköztársaságban az állampolgárok joguk van az élet, a testi épség és az egészség védelméhez. Ez az állampolgári jog érvényesül a szabadságvesztés végrehajtásának ideje alatt is. Minden elítélt tudja, hogy milyen nagy figyelmet kell fordítani a munkavédelemre és balesetvédelemre. Közismert az is, hogy a bv. intézetben

az egészségügyi ellátás teljesen ingyenes

— a nem dolgozók számára is —, de még a környezetvédelem szempontjai is érvényesülnek. Gondoljunk csak a tisztaság fenntartásával kapcsolatos előírásokra és feladatokra.

az elítélt nincs jogfosztottság állapotában.

Minden elítélt számára fontos, hogy ismerje jogait, és ezek a jogokkal helyesen éljen. A jogok ugyanis nem öncélúak, és az elítélt számára is a végrehajtás céljának megvalósulását segítik elő. Utalok arra, hogy az állampolgárok fentebb ismertett jogai korántsem alkotnak egész kört, hiszen a különböző jogszabályok még számos jogot biztosítanak az elítélt számára. Ezekről majd később fogunk szólni.

fontos a művelődéshez való jog.

Meghatározott keretek között, a szabadságvesztés céljára tekintettel, ez a jog is biztosítva van a végrehajtás ideje alatt, sőt egyes esetekben még kötelező is. Gondoljunk csak az ingyenes és bizonyos feltételek mellett kötelező általános iskolákra, szakmai végzettség megszerzésének lehetőségére stb.

Az állampolgároknak öregség, betegség, munkaképtelenség esetén joguk van anyagi ellátásra. Ez a jog is megvalósul a végrehajtásban. Az öreg és beteg elítéltek ingyenes ellátást — anyagi és egészségügyi ellátást — kapnak. Köztudomású, hogy a munkában megbetegedett elítélt nem fizet eltartási díjat, sőt a már szabadult elítélt is részesülhet a társadalombiztosítási kedvezményekben a jogszabályban meghatározott feltételek esetén.

Minden állampolgár számára

fontos a művelődéshez való jog.

Meghatározott keretek között, a szabadságvesztés céljára tekintettel, ez a jog is biztosítva van a végrehajtás ideje alatt, sőt egyes esetekben még kötelező is. Gondoljunk csak az ingyenes és bizonyos feltételek mellett kötelező általános iskolákra, szakmai végzettség megszerzésének lehetőségére stb.

Hiánytalanul érvényesül a szabadságvesztés végrehajtásának ideje alatt is az alkotmánynak az a rendelkezése, amely szerint a Magyar Népköztársaság állampolgárai a törvény előtt egyenlők, és egyenlő jogokat élveznek. Az elítéltek között sem megengedett a nem (férfi, nő), felekezeti vagy nemzetiség szerinti való bármilyen hátrányos megkülönböztetés.

Az állampolgári jogok is érvényesülnek a szabadságvesztés végrehajtása során, természetesen a büntetésvégrehajtási viszonyoknak megfelelően.

A személyes szabadság védelme

többek között abban nyilvánul meg, hogy büntetésvégrehajtási intézetbe szabadságvesztés végrehajtása céljából való befogadásnak csak a bíróság jogerős határozata alapján van helye. Egy másik — lényegében a személyes szabadság védelmét szolgáló — rendelkezés: az elítéltet a szabadulási nap reggelén szabadon kell bocsátani. Ha mindehhez hozzávesszük még, hogy a szabadulási idő kiszámítása részletesen kidolgozott szabályok szerint történik, nyilvánvalóvá válik a személyes szabadság védelmének többszörös biztosítása.

A levéltitok védelme abban nyilvánul meg, hogy az egyik elítélt nem bonthatja fel és nem olvashatja el a másik elítélt levelét, sőt a bv. szervek is csak abban az esetben tagadhatják meg a levél továbbítását, illetve kézbesítését, ha annak tartalma sérti, vagy veszélyeztetni a büntetésvégrehajtási intézet rendjét.

Visszatérve még az állampolgárok sérthetlenségére, utalni szeretnék az elítélt panaszjogára. Ez a jog általános, és az elítélt panaszának továbbítását semmilyen címen nem lehet megtagadni. Természetesen nem lehet a panaszjogga! — és általában semmiféle jogga! — visszaélni. A fentiek alapján — úgy gondolom — világos, hogy

az elítélt nincs jogfosztottság állapotában.

Minden elítélt számára fontos, hogy ismerje jogait, és ezek a jogokkal helyesen éljen. A jogok ugyanis nem öncélúak, és az elítélt számára is a végrehajtás céljának megvalósulását segítik elő. Utalok arra, hogy az állampolgárok fentebb ismertett jogai korántsem alkotnak egész kört, hiszen a különböző jogszabályok még számos jogot biztosítanak az elítélt számára. Ezekről majd később fogunk szólni.

Dr. G. I.

GARZÓ ÉS TÁRSAI

Negyvenkilenc év fegyház

Négy napon keresztül tárgyalta a Baranya megyei bíróság Garzó Gyulának és három társának ügyét A tárgyalóterem minden alkalommal zsúfolásig megtelt, mire elővezették a vádlottakat. A hallgatóság döbönt csendben figyelte a bűncselekmények tagjainak vallomását.

— Bűnösnek érzi magát?
— Igen... Igen... Igen... Igen...

— Másod-, harmad- és negyedrendű vádlottak: tudták, hogy Garzó büntetett előéletű volt?

A válasz egyöntetű:
— Elmondta...

— Elmondta...

Garzó Gyula 1973 nyarán kezd foglalkozni a gondolatokkal — mint vallomásából kiderül —, hogy valami „nagy balhé” kellene csinálni. Hamarosan rájön azonban, hogy ehhez egymaga kevés, s elhatározza, hogy „bűnbamadt” alakít. A tagok — régebbi ismerősei — mindjárt javasolják, hogy fesszák ki az egyik közeli italboltot. A vezér úgy vélekedik: nem érdemes ilyen „pi-ti” ügyért kockázatot vállalni. De enged, hogy a többiek is rájöjjenek, neki van igaza.

— Hogyan történt? — hangzik a kérdés.

— Egy este miután az italbolt bezárt, áramtalanítottam a közseget, hogy senki ne láthasson meg bennünket...

A következő bűncselekmény motorlopás.

— Ez kinek az ötlete volt?
Garzó:
— Ignáczé. Ő javasolta, egyetértettem vele.

Orsós:
— Ignácznak nem volt motorja, és akart egyet.

Szell:
— En utótag szereztem tudomást a dolgról...

Ignácz:
— A motorlopáshoz semmi közöm...

Garzó és társai vétkeket garázdaság büntetésében is.

— Egyik vasárnap javasoltam a bandatagoknak, hogy menjünk el a szomszéd közsegetbe táncolni, mert bál van. Ők mindenféle megjegyzéseket tettek a helybeliekre: ilyenek közé hoztál te minket? Nyugi, fiúk, mondom, kifüstöljük őket. Megint áramtalanítottam a közseget, aztán szereztem egy ingerlő füstgyertyát, hogy bevágom a sötét bálterembe, de nem sikerült...

A bíró kérdezi:
— Az nem jutott eszébe, hogy a sötétben és a füstben olyan pánik keletkezik, hogy halálra tapossák egymást az emberek?

A tárgyaláson elhangzott szakértői véleményekből:
„A szóbanforgó fegyverek üzemképes, üzembiztos lőfegyverek voltak, emberélet kiltására alkalmasak... Sőt, az a bunkós bot is, amelyet Széll fenyegetően a kezében tartott, szintén alkalmas emberélet kioltására...”

„A vádlottaknál káros szellemi eltérés, értelmi fogyatékoság nem állapítható meg. A bűncselekmény elkövetésénél nem voltak tudatzavarban, sőt ittas állapotban sem.”

A benzinkutasok vallomásából:
— Felszólítottak: Falhoz! A hosszú fekete hajú (Ignácz) a mellemnek szegezte a töltött géppisztolyt, és úgy kényszerített, hogy menjünk a mellékelviségbe. Halálfelelemben voltunk...

Bíró:
— Miből vásárolta a Warszawa gépkocsit?
— OTP-kölcsönt kértem, abból vettem a használt kocsit.
— Es a másik autót?
— Azt a rabolt pénzből, Szélllel közösen. Abból újítottam fel a Warszawát, hogy később használható legyen...
— Ignácz, vászoljon! Mire költötte a benzinkútjánál szerzett pénzt?
— Befizettem a gépkocsi-vezetői tanfolyamra...
— Tehát nyerséggvágyból követtek el a bűncselekményt?
Garzó:
— Engem csak a kaland, az izgalom érdekel, a többieket a zsákmány...

A vádbeszédből:
„Vádolom Garzó Gyulát tizenegy rendbeli bűncselekmény elkövetésével... rablás... lopás... lőfegyverrel való visszaélés, garázdaság, hamis tanúzásra való rábírás büntetésében... Vádolom Orsós Györgyöt... rablás, lopás, orgazdaság, hamis tanúzásra való rábírás... Vádolom Ignácz Jánost... rablás, lopás, orgazdaság, zár-feltörés, lőfegyverrel való visszaélés... Széll Jenőt rablás, lopás, orgazdaság, bűncselekmény elkövetésével... bűnpártolás... büntetésében...”

A védőbeszédből:
„A védelem nehéz helyzetben van, mert maga is elítélt a vádlottak bűncselekményét, és egyetért a felelősségre vonással. Mégis kéri a bíróságot, hogy enyhítő körülményként vegye figyelembe a vádlottak beismerő vallomását, illetve a másod-, harmad- és negyedrendű vádlott bűntetlen előéletét...”

A bíróság tanácskozik, majd kihirdeti az ítéletet:
— ... A bíróság Garzó Gyula elsőrendű vádlottát halmozott büntetésnek 15 évi szabadságvesztésre ítéli, s a közügyektől tíz évre eltiltja... Orsós György másodikrendű vádlottát... tizedik évi szabadságvesztésre ítéli... Ignácz János harmadrendű vádlottát... tizenhárom évi szabadságvesztésre... Széll Jenő negyedrendű vádlottát... tizenegy évi szabadságvesztésre ítéli. Büntetésüket valamennyiüknek fevőházban kell letölteniük. Az elsőrendű vádlott Garzó Gyulát a feltételes szabadságra bocsátás kedvezményéből is kizárja... A bíróság a szigorú büntetés kiszabásánál a társadalom védelmét tartotta szem előtt. Meg kell fosztani a vádlottakat attól a lehetőségtől, hogy újabb bűncselekményt kövessenek el...

Az ügyész belenyugodott az ítéletbe, a vádlottak és védők enyhítésért fellebbeztek...

S. I.

A Heti Híradó XVIII. évfolyam 11. számában megjelent keresztirányú helyes megjelölés a következő: Azóta, hogy nagyságod onnan elszakadt, előbbi számunk mefogyott.

Könyvtálmunka nyertek: Mércs János elítélt, Zalaegerszeg; Bernát János elítélt, Márianosztra; Farkas Ernő előzetes vesztendő; Hegyi József elítélt, Sopronkőhid; Szabó Béláné elítélt, Bp-i Fegyház és Szig. Börtön.

— H —

— H —

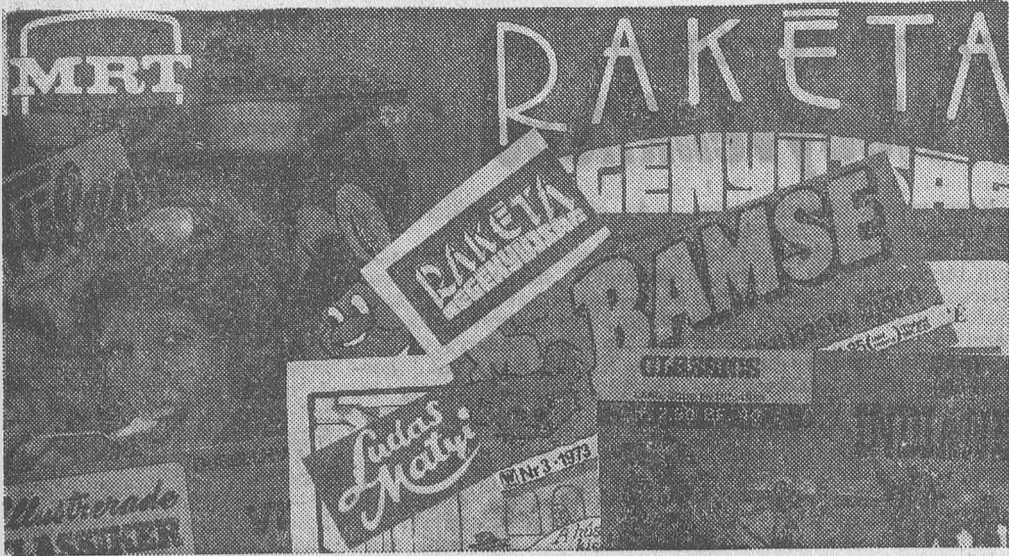
— H —

— H —

— H —

— H —

— H —

HETI KÉTMILLIÓ PÉLDÁNY

A Heti Híradó 1972. július 15-i számában hírt adtunk arról, hogy Tökölön a fiatalok-ruák intézetében a Zrínyi Nyomda korszerű üzemét hozott létre. Az egykori asztalosműhelyt átépítették; nagy teljesítményű, NDK gyártmányú rotációs gépeket szereltek fel, és modern gépeket szállítottak a helyszínre a lapok fűzéséhez. Az új üzem létrehozásával lehetővé vált több jelentős hetilap oldal- és példányszámának a növelése, ugyanakkor még egy szakmával bővült a fiatalok továbbképzése.

Másfél évvel ezelőtt került le a rotációs gépről az első újság.

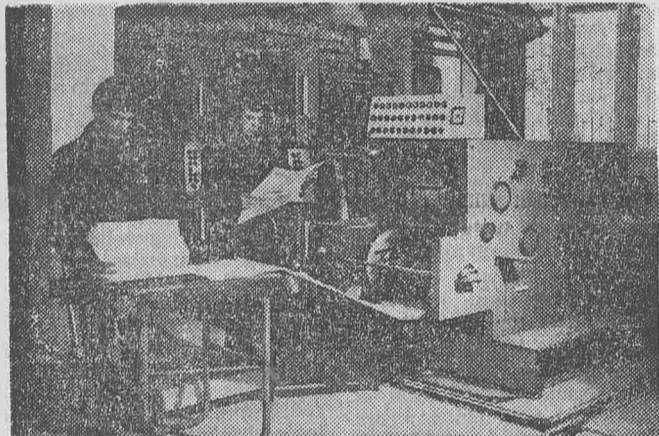
lió példányban készülnek a különböző hetilapok és képes magazinok. Az elítéltek munkájukat pontosan végzik, a megadott határidőre teljesítik. Példaként említem az új regényújságot, a RAKETA-t. Az első szám százezer példányban jelent meg. Rendkívül nagy volt az érdeklődés, és órák alatt elkopkodtak. A szerkesztőség kérte, hogy hatvan ezerrel növeljük a második szám példányait. Egyik hétről a másikra ilyen jelentős számú növelés rendkívüli feladatot követel bármely nyomdától. Örömmel és büszkén mondhatom, hogy Tököl teljesítette! Fekete János elmondotta, hogy kezdetben egyesek fenn-

— Igen. Néhány évvel ezelőtt iskolai füzeteket fűztak ott az elítéltek. Később azonban átváltottunk a munkagényesebb broszúrák fűzésére is. Ezekből jelenleg havonta hatnyolcszázezer készül, könyvekből pedig ötven-százezer. Tovább szeretnénk bővíteni ezt a lehetőséget is, így újabb tíz elítélt munkájára számítunk.

— Csepelen épül az új, korszerű nyomdai kombinát. Ennek üzembe helyezése után is megtartják a tököli telepet?

— A nyomda iránti igények egyre fokozódnak, ezek kielégítéséhez Tökölre is szükségünk van, és lesz a jövőben is; ugyanakkor továbbra is segíteni akarjuk a fiatalok elítéltek nevelését, szakmai képzését. A Zrínyi Nyomda nemcsak munkát biztosít a fiatalok elítélteknek, hanem segíti őket a szabad életre való felkészítésben és a társadalomba való beilleszkedésükben is, hiszen a tököli üzemben rangos szakmát sajátíthatnak el, szabadulásuk után pedig a nyomda kinti üzemei munkavállalóként várják őket.

—Zimm—

A közelmúltban a Zrínyi Nyomda életében több jelentős esemény történt: a Magyar Népköztársaság igazságügyminisztere a Zrínyi Nyomda vezérigazgatóját, Bolgár Imrét, a nyomda és a bv. egyes intézményei között kialakult jó kapcsolat és a fiatalok elítéltek neveléséhez nyújtott segítség elismeréseként a Haza Szolgálatáért Erdemérem arany fokozatával tüntette ki; a politikai könyvek kiadásában elért kimagasló eredményeiért a nyomda második alkalommal is elnyerte a kiírt díjat; új lap jelent meg: a RAKETA.

Az üzem egyik vezetője, Fekete János volt a nyomda tököli telepének kezdeményezője, szervezője. Ott volt az üzem indulásánál, az első szerződéseknél, a fiatalok oktatásánál.

— Bevált a tököli telep — kezdte beszélgetésünket —, elégedettek vagyunk munkájával, ezért a közeljövőben hetmillió forintot fordítunk a fejlesztésre. Ezzel a fiatalok elítéltek részére újabb húsz-huszonkét munkahelyet létesítünk. Jelenleg hetente kétmil-

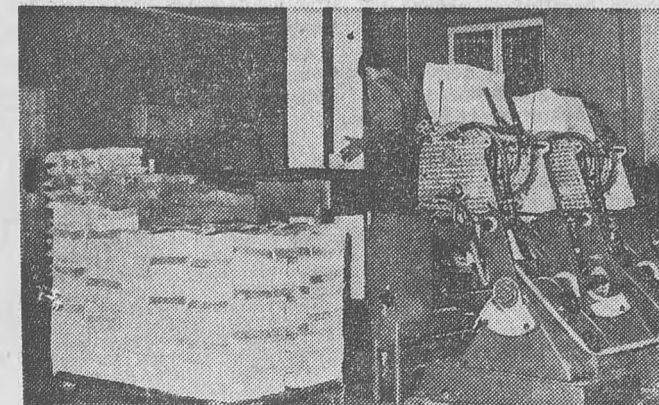
tartással fogadták a fiatalok-ruák foglalkoztatását. Félték, hogy munkájuk hullámvá lesz, és késésekkal, pontatlanságokkal kell számolni, amely az újságok előállításában igen nagy károkkal járhat.

— Az aggodalmaskodóknak nem volt igazuk. A fiatalok-ruák bebizonyították, hogy képesek pontosan és jól dolgozni. Nyugodtak lehetünk, hogy a lapok időben elhagyják a nyomdát. A tököli telep jó munkája lehetővé tette azt is, hogy ma már exportra dolgozhatunk. Svédország részére több színnyomással negyven, negyvenöt mutációban harminckét oldalas képregényeket készítenek. A terveknek megfelelően ezekből évente tíz-tizenkét millió példány hagyja el Tökölet.

— Beszélgetésünk elején említette, hogy bővítik a tököli telepet. Hallhatnánk erről részletesebben?

— A kikészítő részt bővítjük, és új épületet húzunk fel, körülbelül háromszáz négyzetméter területen.

— A Zrínyi Nyomdának Márianosztrán is van egy üzeme...

ÍGY „ALAKULT”...

A beszélgetés végéhez közeledve mintegy jelezve, hogy körülbelül együtt van, amire kíváncsi voltam — becsuktam a jegyzetfüzetemet. A velem szemben ülő fiatalasszony azonban folytatta. Arról szeretett volna meggyőzni, hogy nem egészen ő tehet arról, hogy így alakult az élete...

★

Szavai nyomán már nem azt a kicsit megfáradt, huszonhat éves fiatalasszonyt láttam magam előtt — aki-vel körülbelül egy órát beszélgettem —, hanem azt a kislányt, aki nyolc évvel ezelőtt, felnőttek érezvén magát, megszerette a léha, könnyelmű életet. S attól kezdve csak a szórakozóhelyeken érezte jól magát. Az átszórakozott éjszakákat követő reggeleken ingerülten válaszol az édesanyjának, aki keltegeti: „Kislányom, elkésel!”

— Ma nem akarok dolgozni — vágja oda a lány.

Édesanyja szinte sírva kérdezi:

— Hát már dolgozni sem akarsz?

— Pihenni szeretnék...

— A mi családunk, kislányom...

Az anya nem folytathatja, mert a lány kiabálni kezd:

— Kit érdekel a család múltja, én így érzem jól magam!

★

Nem telt el hosszú idő, s közveszélyes munkakerülésért és üzletszerű kéjelgésért fel- lősségre vonta a bíróság.

Nem sokkal a szabadulása után a korábban elkezdett életmódot folytatta. Következ-

ménye újabb szabadságvesztés-büntetés lett...

Mindössze annyit kérdezett tőle az édesanyja, amikor ismét találkozhattak:

— Mikor hagyod abba, kislányom?

— Ne haragudjék rám, anyu — tért ki az egyenes válasz elől a lány —, én sem ilyen életre számítottam valamikor. Tessék csak hazamenni, nekem is elég volt ebből.

Az idős asszony őszinteséget olvasott ki lánya szeméből. Olyasmint is mondogatott magában a beszélő végén:

— Neki sem lehet jó ebben az istenhátamögötti gazdaságban. Hazajön, majd csak talál magához való embert, s akkor minden megoldódik...

★

Szabadulása után valóban talált magának valakit a lány. Csakhogy ez a házasság mindössze négy napig tartott. Férjét bűncselekmény elkövetése miatt letartóztatták.

A fiatal feleség nem tehetett szemrehányást a férjének, hiszen tudta, hogy az asszony már kétszer volt büntetve.

Talán egy hónap lehetett hátra a férj szabadulásáig, amikor az ifjú feleségnek kellett az újabb üzletszerű kéjelgésért és közveszélyes munkakerülésért bíróság elé állnia. Így aztán „váltották” egymást...

Harmadik szabadságvesztését az asszonynak már Kalocsán kellett letöltenie.

Azt mondta, Kalocsán mindig a legjobb varrók közé tartozott. Szorgalmát dicséri a szerinte — az is, hogy a mun-

ka mellett szakmunkás-tanfolyamot végzett. Szabadulása után mint varró szeretett volna elhelyezkedni. Biztos volt, hogy bárhol jelentkezik, felveszik. Így is történt. Tíz napnál tovább azonban nem bírta tovább az új munkahelyen. Szó nélkül hagyta ott az üzemet.

Amikor szülei megkérdezték: Miért beszélnek rólad olyan sokat az emberek — ezúttal is ingerülten válaszolt:

— Mindenki vegye tudomásul, hogy a magam útját akarom járni! Nem értékel az emberek véleménye! En nem tudok tartósan egy helyen maradni...

— S a gyerekekkel mi legyen? — állt elébe az anyja.

— Tudomásom szerint a nagyszülők örömmel vállalják az unoka nevelését...

— És veled mi lesz?

— Azzal ne törődjenek!

Amikor ezt mondta, már várta az újabb letartóztatást...

★

Azzal folytatta — amikor már becsuktam a jegyzetfüzetet: Ha lett volna mellette valaki, akkor nem így alakult az élete...

Szüleiről elfelejtkezett. Szüleiről, akik mindig mellette voltak. Csakhogy őt a csendes, nyugodt otthoni élet nem elégítette ki. Idegesítették a jóindulatú figyelmeztetések, a szülők segíteni akarása.

Mielőtt kiment volna a szobából, egy kérdés még elhangzott:

— Nem sajnálja a nyolc évét?

— Az ifjúságomat sajnálom...

—ács—

VASÚT MENTÉN

Barbár világ

poros hátakon patakozó kövér izzadságcseppeket, megsajnálta őket. Na, ezeket sem kell este elringatni!

A vasútiak napnyugtakor fejezték be a munkát. A juhász csak sötétedés után terelte a nyáját hazafelé. Szombatesténként azonban korábban indított a karámba, hogy vacsora után még elérhessen a csárdába, a pusztai legényekkel kicsit sörözgetni, mulatozni. Ez volt az egyetlen szórakozásuk.

Eljött a szombat este. Mire a juhász a nyáját a karámba terelte, az égen kifényesedtek a csillagok. Fűtőrézve indult vacsorázni, hanem egy futó alakot látott közeledni.

— Gyere már, komám! — kiált a jövevény kifulladásra.

— Mi a baj? — torpant meg emez.

— A csárda... Az idegenek mind kivertek bennünket. Folyik a vér!

— Ne beszélj! — rikkanzott a juhász: — Az áldóját! Gyerünk! — Megnyújtotta lépteit, a hirmondó béres alig győzte követni.

A csárda közelében több pusztai legény kornyadozott. Lehagolt, fogcsikorgató állapotban duzzogtak:

— Kivertek bennünket... — Ugyan! — bődült el a juhász: — Kivertek benneteket, mert mind penyék vagytok! — Nem nézve követik-e a többiek, benyitott a csárdába.

Bent éktelen láрма fogadta. A gomolygó, sűrű füst és szeszgőzben még szét sem pillanthatott, amikor egy sörösflaska süvített feléje. A feje mellett, az ajtófélfán csattant szét, fröccsent a sör, csörögtek az üvegcserepek. Sértő röhögés, gyalázkodó kurjongatás zúgott feléje mindenfelől, s innen is, onnan is egy-egy újabb üveg.

— A szentségit! Ennek fele se tréfa — húzódtott vissza a legény. Végig sértett önérettel bődült a kint várakozókra:

— Ezt nem hagyhatjuk! Ütleget a kézbe, de szaporán! — Ásó, meg lapát jó lesz? — kérdezte valaki.

— Hol van?

— Kint a töltés mellett egy rakáson, a vasútiaké. Van, vagy negyven darab.

— Marokra egyet-egyét! Aki bírja kettőt! — kurjantott a juhász. Vidámabb volt már a hangja. Az ablakhoz is két-két ástót állított: — ki itt menekülne, ne kimélték! A többiek utánam!

Előre szegzett ásóval rontott a bent duhajkodókra. Most nem állt meg az ajtóban, ment előre, mint a feltartóztatlan veszedelem. Előbb az asztal fölött süvített le az ásója, ahonnan az ímént az első sörösflaskát zúgatták hozzá. Azután vagdaldózkodt kegyetlenül, kit hol ért. A nyomában benyomult béreslegények ugyanezt tették. Az ásónyél ketté tört a kezében. A csonkot a megrémült javeszékkelők sűrűjébe vágta, s felragadt egy széket. Előtte egy vasúti ült az asztalra borulva. Tán már nem is élt. Zúgva csapott le a mozdulatlan ember fejére.

Nem maradt a csárdában egy sértetlen ember, egy ép

bútor. A falakat, mintha pirosrá festették volna.

Pár nap múlva csendőrök hívták a pusztai legényeket. Ráförmedtek a juhászlegényre:

— Na, jómadár! Itt a bűnel, a kampód lepecsételve nálunk!

— Az ugyan bajosan.

— Hogy-hogy?!

— Az én kampóm itt van kint, az ajtó mellé támasztva. Behozzam? — kérdezte csendesen a juhász.

— A csárdában se volt veled?

— Ott volt az. Amikor én oda belepek, a kampót mindig odaadom a kármentősnek, hogy vigyázzon rá, mert ha verekedés támad, még eltörhetem a botját.

— Akkor mivel ütöttél?

— Az ásóval. Amikor az ásó letört, a nyelivel. — Szomorú, bánatos volt a hangja, de ezt a csendőrök észre se vették.

— Derék — mondta a rangosabb, s megkérdezte: — Akarsz-e csendőr lenni?

— Nem én! felelt — irtózva.

— Kár — jegyezte meg a csendőr.

A juhászlegény még egy keresztet írt a papír aljára, s mehetett a pusztára a nyájhoz, legeltetni.

Nagy büntetésre vártak a pusztai legények. De semmi nem történt. Ezt azzal magyarázták egymásnak, hogy nagyon elszaporodhattak a szegény emberek, s az uraknak tán jó, hogy így ölék egymást.

A juhász ezután nem bántott senkit. Vonatra soha nem ült, ha tehetné, a vasútat is messze elkerülte. Ám, amikor a csárda szóba került, egy fél évszázad múltán is felsőhajtott:

— Ha valaki ott jár, és megkaparja a falat, a tiszta fehér méz alatt piszkosbar-na foltokat talál...

Sz. G.

NYÍLIK MÉG A CSERESZNYEVIRÁG...

CSERESZNYEVIRÁG

— Apuci — ugrott a nyakamba kisfiam —, tudod, hogy a kertben már virágzik a cseresznyefa? Az egyik ága telistele van fehér szirmokkal. Tudod, az, amelyik mált nyáron letört alattam... Te azonban meggyógyítottad... Gyere, nézd meg... de... de... először keressd el azokat a nagy és csúnya darazsakat, mindig ott vannak és...

Fiam és a darazsak — mosolyodtam el a bajuszom alatt... No, akkor menjünk, te... te... cseresznyevirág. Ott lépkedett mellettem: szőzi fején durcásan felkunkorodott egy hajtincs. A tavaszi szellő zászklóként lobogtatta.

Kisfiam megállt, majd hozzám szaladt, és néma tiltakozással mutatott előre.

— Látod? Újra ott vannak a virágok körül... és én egy picit félek a darazstól. Úgye, nem engedek meg nekik, hogy bántsanak engem...? Te nagy és erős vagy. Anyuci után téged szeretlek a legjobban a világon!

— Nem, nem engedlek bántani, ne félj, kisfiam!... Hopp! Így ni! — emeltem fel a földről, és öleltem át a derekát. — Most pedig — adtam egy puszit az arcára —, fogd erősen át a nyakam és ne félj... Cseresznyevirág!

Mit gondolsz te nap, mit gondolsz te felhő, te rácsos ablak — nyílik még nekem cseresznyevirág...?

Viktor József elítélt,
Sopronkőhidai Fegyház

A visszaeső bűnös

István nem ivott, rendesen dolgozott. Munkatársai hamar befogadták. Tanfolyamra küldték, s vizsga után komoly, szakértelmet kívánó, felelős beosztást kapott. A boríték is vastagabb lett háromszáz forinttal. Kéthetenként pontosan jelentkezett a rendőrségen, amíg le nem járt a feltételes kedvezmény. Egy szombat délután azonban megtörtént a baj.

Éppen a Szabadság étterem előtt ballagott, amikor össetalálkozott volt rabtársával, Sanyival.

— Szervusz, István! Hogy s mint vagy? Bulcsizol valahol? Mennyit keresel? — Áradt a kérdések özöne, szóhoz sem hagyta jutni Istvánt. — El sem hiszed, mennyire örülök, hogy látalak. Milyen elegáns vagy! Ezt a találkozást meg kell ünnepelnünk. Gyere, igyunk meg egy kancsó sört!

Sanyi rendelt. Mint általában ilyenkor szokásos, felelevenítették az együtt töltött esztendőket. Telt az idő, ittak...

— Nincs több pénz nálam, nem tudok rendelni — mondta bánatosan Sándor.

— Nálam sincs — restelkedett István. — Megfogadtam az asszonyomnak, hogy nem iszom többet.

— Mi történt veled? Asszonyember lettél? Nem ismerlek rád. Még ezt a kis örömet is sajnálja téled? Ravaszak a nők. Bezzeg maguktól semmit nem vonnak meg. A múltkor is láttam valakit a Bástya presszóban, konyak volt előtte, s szemben ült vele...

István arcából kifutott a vér, fojtott hangon kérdezte:

— Mit beszélsz? Kit láttál?

— Édes barátom, ne idegeskedj, nem mondtam semmit.

Csak véletlenül csúszott ki a számon.

— Beszélj, ha elkezdted! — Felnőtt férfiak vagyunk, vagy nem? Hosszú az az egy esztendő, meg kell értenünk...

— Te jó isten, hogy erre nem is gondoltam — csapott a homlokára István. — Kinyitottad a szemem, barátom.

István felállt, s a pénztárosnőhöz ment.

— Kezét csokolom! Nem tetszik megismerni? A csemegeboltban többször találkoztunk. Marika, a feleségem említette, hogy jó ismerőse.

— A Marika férje? Nahát... Mindig tőle vásárolok, mert olyan udvarias, aranyos teremtes.

— Sajnos, kezét csokolom, csak az üzletben. Mi elváltunk. Nem érdekli önt egy gáztűzhely, palackkal együtt?

— Milyen gyártmány?

— Jugoszláv. Kifogástalan állapotban van, fél éve vettem.

— Mennyit kér érte?

— Kettőezret. Higgye el, jól jár vele.

Ahogy közeledett István a lakáshoz, első pillantása Józsi bácsira, a háztulajdonosra esett.

— Kedves Józsi bácsi! Segítsen már feltenni a tűzhelyet a triciklire.

— Hová viszik, István?

— Bevitetem a szervizbe. Még ma megjavítják, van ott egy ismerősöm, elvállalta.

— A palackot nem szereli le?

— Nem, mert még ott ki is próbáltam... A feleség este, ahogy belépett a konyhába, mindent megértett. Könnyes szemmel ment a postára, hogy táviratozzon édesanyjának.

Amikor István másnap a

PORTRÉK

A folyosón haladok, amikor váratlanul rámreccsen a házimunkás hangja a lépcsőfeljáró mellől.

— Most kell ténferegni a folyosón, éppen most, amikor frissen felmostam...?

Meglepődve válaszoltam, szinte hebegve, hogy engem most küldtek erre, és a levegőben mégsem lépegethetek. Mire a folyosórend kérlehelhetetlen öre:

— Hogy beszél maga velem? Vigyázzunk! Én nem csirkelopásért vagyok idebenn!

Megilletődve a „Nagy Férfi” előtt, sürgősen eliszkoltam.

★

Délutáni szabad foglalkozás a zárkában. Ki sakkozik, ki varr. Egy helyen beszélgetnek, másutt erőművészkednek. Kulcs csörög, majd feltárl az

ajtó. Ijedt szemű, esetlenül hosszú fiatalember lép be tétován. Új iakó a 15-ösben.

Miután kijelölték a helyét, s elrendezkedett, körbefogták az érdeklődők. Halk zibongás tölti el a zárkát, amelyből egyre erősebben hallatszik az új fiú hangja:

— Akkor ők házasságszedelésért feljelentettek, és most itt vagyok! — Körültekint, bizonytalankodva.

— Na, és mennyi volt a lé, hapticám? — teszi fel a kérdést valaki

— A dollár? — Lapos pislogással teletűzdelt csend. — Ötven rongyos! — vágja ki végül magabiztosan.

— Az anyja köcsög! Ez igen — szólal meg egy cigányképű gyerek elragadtatással.

Amaz körül néz, ám tekintetében nyoma sincs az előbbi bizonytalanságnak. Diadalmas nagymenő most már. Érzé ezt a körülötte állók elismerő, irigykedő szeméből. És dől a szó a nagy tettről: kiszínevezve, feltupírozva bukna fel a nemrég még lapos, érdektelen részletek.

★

Ideiglenes zárka, vegyes társaság. Ki válóper miatt, ki „sárga csikó” miatt, ki szökésért várja tárgyalását. Egy csúnya képű, formaruhás férfi sakkozásra szólítja fel társait. Akad is vállalkozó.

— De szak! Csak akkor üljön le, ha tud.

— Miért, maga talán tud?

— En-e? Majd meglátja, hogy tönkreverem! Brigádvezető vagyok!

Folyik a játék. Már hat kettőre verik a brigádvezető urat, de nem bírja tovább. Felugrik.

— Ez család! Maga nem tud játszani. Miért nem úgy lép, ahogy kell?

Csillapítják, csendesítik. Látszólag megnyugszik. Küzdenek tovább. Tizenkettő ötnél már nem bírja. Földhöz vágja a táblát, s nekiugrik ellenfelének. Többen odaugranak, szétválasztják őket.

— Nem értem! — csóválja a fejét később. — Engem még mióta vezetők vagyok, nem vertek meg sakokban...

Berényi L. Gábor elítélt
Budapesti Fegyház és Szig.
Börtön

Kóbor Bakó János elítélt
Márianosztrai Fegyház

Ünnepségek Tökölön

Körletünkön már hagyomány, hogy megemlékezünk az évfordulókról, nemzeti ünnepeinkről. A rendezvények nemcsak szórakozást, kikapcsolódást jelentenek, hanem mindenekelőtt ismereteink gyarapítását.

Az évet Petőfi szavalóversenyyel indítottuk, a győztesek jutalomban részesültek. Elítéltársaink nagy érdeklődést tanúsítottak minden rendezvény iránt. Olyanok is szép számmal jelentkeztek, akik — saját bevallásuk szerint — azelőtt soha nem szerepeltek, de még csak nem is gondoltak rá. Így elértük, hogy válogathattunk a szereplők között, amit pedig korábban nem is mertünk remélni.

Tudomásunk van arról, hogy kint megkezdődtek a forradalmi ifjúsági napok. Ennek

mintájára szavalóversenyeket, ankétokat szerveztünk, amelyekbe a fogházban lévő elítéltek többsége benevezett.

A Petőfi szavalóverseny után az 1848-as magyar szabadságharcot ünnepeltük meg; a kiemelkedően szereplő elítélteket dicséretben részesítették. Méltóképpen emlékezünk meg a Tanácsköztársaság 133 napjáról is. Az előadást „Irodalmi színpad” formájában rendeztük meg. Szavaltatok, forradalmi indulók hangzottak el, magnófelvételek elevenítették fel a dicső napokat. Kiemelkedően szerepeltek a zeneszakkör tagjai.

Tervet dolgoztunk ki az egész félévre, a soron következő évforduló — május 1. — méltó megünneplésére.

Tanács Zoltán tk. elítélt
Tököl, Fiatalkorúak Fogháza

GYÚLJATOK FEL, CSILLAGOK!

Huszonöt év után, sok ezredév előtt, sok ezredév után e furcsa délelőtt, mikor már minden egyremegy, mikor kevés az egyszeregy, mikor csak emlék már a múlt, mikor a fény a ködbe hullt, s álmon, halálon ott remeg a könny, mint őszi fellegek, mikor kiszáradt lét kiált, csalván jövőt, csalván halált, mikor már ember lehetek, de Ember mégsem lehetek, mert éjben élős vak vagyok, nem vigasztalnak új napok, nem vigasztalhat semmi sem, mikor szorongva ver szívem, jövőben, fényben bár hiszek, vállamon terhet is viszek, s kiáltozok az emberért, tudom, mihez csak ember ért, tudom, hogy bennünk az erő, belőlünk lobban a jövő s mégis, huszonötévesen megtéveszt. megcsal a jelen, mert élni régen vak vagyok. Hát gyúljatok fel, csillagok!

Márfi Gyula elítélt
Budapesti Fegyház és Szigorított
Börtön

SZONETT

Dobban a szív, kattan a bánat öve
S a múlt árnya sötétben elsuhan,
Gonoszul villan a tekintete,
Ó a mi évelnk, uzsorás-sunyi tolvaja.

S én egyre csak vénülök,
Míg így el-elrévedek,
Ha tükörbe nézek, rémülök,
Mikor tekintetemmel ezüst hajamra tévedek.

Hideg, komor, palanehez az ott fent
Sötétben gomolyog, mint a lelkiismeret
Merengj el hát te bűnös élet itt lent.

Röppen a sóhaj, döbönt a csend,
Roppán a mellkas, valami mozdul bent,
Talán a kin légalapácsa zeng.

Rácz Lajos elítélt,
Sopronkőhidai Fegyház

TÖREDEK

...és egyszer elalszunk a kispárna nélkül
s hamarabb ébredünk mint
az óra, ha csörögne
hogyan rendbe szedjük gondolatainkat.

MEGIJEDTEM...

rám talált a hajnal
vívódó önmagam
csodálatára
mint felébredt lány
szemében az
ott felejtett könnycsepp
csillogva a fagyos
éjszakától
megijedtem
számon kérte a
szerelmem,

SÉTA

Gondolatba merülve
csoszognak a bakancsok a betonon
merengő köröke! rajzolva
kődög hajnalokon
hátra tett, imára kulcsolt
kézzel pillantok az égre
— Érted fohászokodom.

Seregi Gyula elítélt,
Pest megyei Bv Intézet

ÜZENETEK

Sokan kérik szerkesztőségünket, hogy beküldött írásokról mondjunk véleményt. Erre nincs minden esetben szükség, hiszen, ha közöljük az elbeszélést, a veset, az már kritika; azt jelenti, hogy az írás elérte azt a színvonalat, amely a megjelenés feltétele. Néhány szó a megjelenés módjáról: Minden újságnál — így nálunk is — a szerkesztők döntik el, hogy az adott írás hogyan, milyen esetleges változtatással láthat napvilágot. Tehát: meghúzzák, azaz meg rövidítik a cikket vagy verset, egy-egy szót találóból kifejezéssel cserélnek fel stb.

—, ahogy azt a mondanivaló megkívánja. Ez a szabály épp úgy vonatkozik a lap munkatársainak cikkeire, mint a beküldött írásokra. Mindezt azért említjük, mert egyik olvasónk — aki egyszerű írásaival — érte, hogy hovatovább „házi szerzőknek” számít —, azt írja, hogy versének utolsó sora, nyilván sajtóhiba következtében jelent meg másként, mint ahogy ő beküldte. Ezúton közöljük, hogy a kérdéses sort a szerkesztő változtatta meg, az előbb említett okok miatt. Bizunk benne, hogy azóta a szerző is belátta: a módosítással nem csökkentettük versének értékét.

S P O R T

Vége a negatív sorozatnak Magyarország-Bulgária 3:1

Örül a lelátó, örvendezik Vidáts és Bene: bent a harmadik magyar gól a bolgár csapat hálójában

Zalaegerszeg bevonult a magyar labdarúgás krónikájába. Nemcsak azért, mert a 15. magyar-bolgár mérkőzés házigazdája volt, hanem azért is, mert a város apraja-nagyja példás sportszeretettel jelesre vizsgázott, kulturált körülményeket teremtett a mérkőzésnek. Az a lelkes szurkolás pedig, amely a magyar játékosokat buzdította, akár egy góllal is felért. Mindez bizonyítja, életrevaló öltözék volt az MLSZ-elhatározása, amikor Zalaegerszegre bízta a válogatott mérkőzés megrendezését.

Délben, amikor megnyitották a pálya kapuit, percek alatt ezek foglalták el helyüket. A hangulat mindinkább fokozódott, amikor a nonvédzenekar pattogó ütemű indulói után három óra előtt néhány perccel felvonult a két csapat, elhangzottak a himnuszok és 22 zalai népviseletbe öltözött kislány virággal kedveskedett a játékosoknak; aztán a jugoszláv Raus, sípjelére most már a két csapaté volt a szó. Így kezdtek.

Magyarország: Mészáros — Kolár, Bálint, Vidáts, Megyesi — Juhász I, Póczik — Fekete, Fazekas, Bene Máté.

Bulgária: Goranov — Zafirov, Ivkov, Penev, Aladzsov — Bonev, Sztojanov, Bancsev — Vojnov, Hrisztov, Denev.

Fazekas kétszer

Újoncok parádéjával kezdődött a mérkőzés. Az ifjú titán Fekete három remek csel után lőtt, de Goranov ekkor még hátrítani tudott, majd a második percben már csak szerencséje volt: Póczik (Juhász szökésével) kiugrott és hatalmas bal lábával lövése a felső kapufáról vágódott a mezőnybe.

Újabb két perc múlva már előnyt szerzett a magyar csapat: Fekete mesterien — mellet — hozta helyzetbe Fazekast, aki 8 méterről, biztosan lőtt a hálóba (1:0).

A gól után a bolgár csapat szigorúbb játékmódra tért át (Megyesi megsérült, de maradt örhelyén, majd később Kolár vált harcképtelenné, őt Kántor váltotta fel), és így csökkent a magyarok sebessége, de még így is ügyesen formálták akcióikat.

Az idő múlásával egyre keményebb összecsapások jellemezték a játékot és így mindössze két helyzet adódott a kapuk előtt.

Fél óra után (eddig egyértelmű fölényben játszott a magyar csapat) rövid időre átvették a kezdeményezést a bolgárok, de csak a pálya közepén birtokolták többet a labdát: a kapu előterében nem voltak veszélyesek, vagy már eleve leesen felejtkeztek. Ebben az idő-

szakban azonban sajnos hasonlóképpen végződtek a magyar támadások is és különös módon úgy alakultak az események, hogy a középpályások ügyesebbek voltak a támadásokban, mint például Bene.

A 44. percben Bene (mintha bizonyítani akarta volna, hogy azért még lehet rá számítani) a bolgár védelem rövidzárlatát kihasználva elnyargalt a jobb szélén, okosan kivárta amíg Fazekas előretört, klubtársához játszott, aki 5 méterről, kissé kisodróva löfte a csapat és saját második gólját (2:0).

A mérkőzés első félidő tanulsága az volt, hogy — apróbb hibáiktól függetlenül — az újoncok száz százalékosan meghálálták a bizalmat, bátrak, ügyesek és feltűnően higadgadtak voltak. Különösen Póczik játszott jól, és érthetően felült a szaktörtéző közönségnek, hogy a máskor túl erőteljes Kántor, milyen magabiztosan és sportszerűen hátrította ellenfelének támadásait.

Bene folytatja

Szünet után az 58. percben Fazekas hozta helyzetbe Benét. Már-már „ elvesztett ” a labda, amikor Fekete megzavarta Aladzsovot, aki pánikba esett és kétségbeesésben Benének adta a labdát: a középcsatár könnyedén ívelt a kapuba (3:0).

Az újabb magyar gól után a bolgárok is kihasználhatták valamennyi cserelhetőségüket, de ez sem segített rajtuk, hiszen Máté majdnem újabb gólt lőtt. Ezután Fekete különleges szó-lól következtek: a legmarconább hátrvédnek is becsületére való módon szerelte saját 16-osánál a bolgár csatárokat.

Negyed órával a befejezés előtt már mindenki elkönnyvelte a „nullás” magyar győzelmet, amikor elképesztő esemény történt: egy jobb oldali beadást Megyesi (rossz ütemben ugrott és nem érte a labdát), mutatók kapus pózzal lehúzott a 16-oson belül. A büntetőt Bonev szabadrúgás erővel lötte a jobb felső sarokba (3:1).

A szépités azonban szerencsére nem zavarta meg a magyar csapatot. Fazekasnak még arra is volt ideje, hogy néhány ügyes trükköt mutasson be.

Az utolsó percekben már folyamatos vastaps közepette a magyar csapat fölényesen irányította a játékot, néhány könnyelmű hazaadással tarkítva. Mindezek azonban már nem befolyásolták az eredményt, a 3:1-es magyar győzelem nemcsak megérdemelt, hanem magabiztos is volt.

Használt a frissítés

Jól kifejezte a mérkőzésről alkotott véleményét a találkozó végén a közönség ütemes tapsa és búcsúja: „Szép volt fiúk!” Mint ahogy az várható volt, a két csapat küzdelmes, s nagy igyekezet közben eléggé sok szabálytalansággal tarkított találkozót vívott. A magyar csapatban nagyszerűen bevált a frissítés, Fekete és Póczik, a két újonc, különösen az első félidőben nemcsak, hogy nem úgy játszott, mint aki először szerepel a legjobbak között, hanem még arra is vállalkoztak, hogy csillogtassák tehetségüket. Ez jól jött az egész együttesnek, s itt keresendő az is, hogy az együttes játéka színesebb és eredményesebb volt, mint a vendégeké, ahol Bonev és Penev, a két pillér megpróbálkozott ugyan előretörésekkel, de ezek a kísérletek nem jelentettek különösebb veszélyt.

Szünet után a hamar elért harmadik gól már lényegében eldöntötte a mérkőzést, ettől kezdve a bolgárok kerültek mezőnyfölénybe, és próbára tették a magyar védelmet. Nem is egyszer zavart okoztak a hazai hátrvédésben. A mérkőzés végeredménye teljesen valós, és 18 hónapnyi nyeretlenség után a magyar együttes újra győztesen vonult le a pályáról. A győzelem szép teljesítmény, a fiatalok bevetése meghozta az eredményt. Az egész csapat küzdőszelleme, akarása elbírja a legszigorúbb kritikát is. A jelenlegi helyzetben ezt nem szabad lebecsülni.

VÍZILABDA

VB-visszavágó jegyében

Alighogy visszaérkezett Spanyolországhól a vízilabda-válogatott, már készült az április 10. és 15. között Belgrádban sorra kerülő tornára. Ezen a jugoszlávok vendégül látják a tavalyi világbajnokság legjobbjait az aranyérmes magyar csapatot, a második helyezett és egyben olimpiai bajnok szovjet válogatottat vízbe száll a jugoszláv, a holland, a román, és valószínűleg hatodikként az olasz csapat is.

— Vetélytársaink éppen a világbajnokság színhelyén próbálnak majd visszavágni a tavalyi vereségért — mondta Grónay Alfons, a szövetség főtitkára. — Gyarmati Dezső szövetségi kapitány ezért is fokozza az edzések tempóját, s a legjobb csapattal utazunk a mérkőzésekre.

NB I B

Várpalota—Debr. VSC	2:0
Olajbányász—G.-MÁVAG	0:0
Komló—Budafok	5:1
KKFSE—Oroszlány	3:0
Békéscsaba—MÁV DAC	1:0
Kecskemét—DVTK	1:3
Eger—Szekszárd	1:0
Bp. Spartac.—Dunaújv.	4:3
Pénzügyőr—Szolnoki MTE	2:0

1. DVTK	23	13	5	5	40:17	31
2. Komló	23	12	5	6	27:17	29
3. Békéscsaba	23	11	7	5	25:18	29
4. SZMTE	23	11	6	6	27:24	26
5. Budafok	23	8	10	5	27:24	26
6. MÁV DAC	23	9	6	8	27:20	24
7. Dunaújváros	23	8	8	7	36:33	24
8. KKFSE	23	9	6	8	30:27	23
9. Eger	23	9	6	8	32:31	24
10. G.-MÁVAG	23	7	8	8	20:26	22
11. DVSC	23	6	9	8	21:24	21
12. Olajbányász	23	7	9	24	30	21
13. Pénzügyőr	23	7	6	10	3:35	20
14. Szekszárd	23	6	8	9	18:21	20
15. Várpalota	23	6	7	10	18:25	19
16. Bp. Spartac.	23	7	5	11	25:33	19
17. Kecskemét	23	5	7	11	23:42	17
18. Oroszlány	23	5	6	12	16:30	16

NB II
Északi csoport

Vasas Izzó—Vác	4:0
Kisterenyé—Salg. KSE	0:3
Kazincbarcika—Gyöngyös	2:2
Ózd—ÉPGÉP	1:0
Leninv.—Rudabánya	2:2
MVSC—Nyíregyháza	5:1
BVSC—Sátoraljaújhely	9:0
Dunakeszi—Nagybányó	3:1

1. MVSC	19	11	4	4	36:18	26
2. Ózd	19	10	6	3	21:8	26
3. BVSC	19	10	5	4	43:23	25
4. Kazincbarc.	19	10	5	4	32:19	25
5. Rudabánya	19	10	3	6	34:26	23
6. Izzó	19	9	4	6	30:16	22
7. Gyöngyös	19	8	6	5	29:16	22
8. Salg. KSE	19	8	6	5	32:25	22
9. Dunakeszi	19	10	2	7	25:20	22
10. Vác	19	6	8	5	19:22	20
11. Nagybányó	19	5	9	21	32	15
12. S.-újhely	19	7	8	16	38	15
13. Nyíregyháza	19	4	11	22	34	12
14. Nyíregyháza	19	2	8	9	12:29	12
15. Kisterenyé	19	4	12	10	14	11
16. ÉPGÉP	19	2	15	15	37	6

Nyugati csoport

Fűzfő—Dunaújv. Ép.	4:1
Sopr. Textiles—K. Rákóczi	1:3
PVSK—Bakony Vegyész	0:2
Táncsics SE—SZSE Dózsa	5:2
Győri Elektr.—Sabaria	2:0
BKV Előre—KOMÉP	2:0
Máza-Szászvár—Körmend	0:2
Szfv. MÁV—Győri Dózsa	1:1

1. K. Rákóczi	19	10	3	6	40:23	23
2. Volán	19	9	5	5	35:21	23
3. Táncsics SE	19	7	9	3	30:19	23
4. S. Textiles	19	7	9	3	24:15	23
5. Győri D.	19	9	4	6	23:23	22
6. PVSK	19	8	6	5	25:21	22
7. BKV Előre	19	7	6	5	21:22	20
8. Bakony V.	19	6	8	5	21:22	20
9. KOMÉP	19	7	4	8	32:25	18
10. Körmend	19	7	4	8	21:24	18
11. Sabaria	19	5	8	6	19:22	18
12. Szfv. MÁV	19	7	4	8	20:25	18
13. Máza-Szászvár	19	6	7	4	17:27	18
14. Dunaújv. Ép.	19	6	5	8	23:25	17
15. Gy. Elektr.	19	5	3	11	20:36	13
16. SZSE Dózsa	19	2	4	13	19:50	8

Keleti csoport

Szegedi D.—BVTSK	4:0
Hajdúbüszörm.—Volán	0:1
V. Láng—Cegléd	2:1
Debr. MTF—Kecskeméti TE	1:0
SZVSE—III. ker. TIVE	2:1
Szabó L. SE—Bp. Építők	5:0
Debr. EAC—Kiskunhalas	4:0
Szolnoki MAV—Szállítók	0:5

1. Szállítók	19	16	2	1	55:13	34
2. Volán SC	19	12	4	3	45:16	28
3. Szegedi D.	19	11	3	5	33:25	25
4. Szabó L. SE	19	10	4	5	26:15	24
5. DEAC	19	9	3	7	37:29	21
6. Bp. Építők	19	8	5	6	31:38	21
7. BVTSK	19	7	5	7	32:33	19
8. Cegléd	19	5	8	6	26:29	18
9. SZVSE	19	3	11	5	17:20	17
10. Hajdúbüsz.	19	6	5	8	21:27	17
11. DANTE	19	2	10	30	32	16
12. III. ker.	19	5	5	9	33:32	15
13. Láng	19	6	3	10	25:31	15
14. KTF	19	5	4	10	16:30	14

Hadat üzentek a kerékpáros-sport vezetői a városra „Jovagoló” versenyzőknek, az úgynevezett „lógós” típusoknak. Megszabják azt, hogy a válogatottjelölteknek milyen erőpróbákon kell részt venniük és előre azt is megállapítják, hogy ezeken milyen iramban kell haladni. A szakemberek megelégedtek, hogy a versenyzők energiájuknak mindössze 50-60 százalékát használják fel egy küzdelem alatt.

Magyar javaslatra meghívták az idei bécsi úszó Európa-bajnokságra és a díszpályában foglalhatnak helyet azok a sportolók, akik 1926-ban az első kontinens-segerszemlén győztek. Az egykori nagyságok megjelenését növeli az esemény ünneplőességét, ahogy ez annak idején a müncheni olimpián is történt. Egyelőre nem lehet tudni, hogy ki fogadja el a bécsi meghívást, de mindenesetre például a svéd Arne Borg és az 1926-ban ugyancsak győztes magyar vízilabda-válogatott még élő tagjai ott lehetnek a díszpályában.

Sao Paulótól Plevénig

Magyar sportolók járják a világot

Nemcsak Európa-szerte, de még a tengerentúlon is szerepeltek nemzetközi viadalokon magyar sportolók.

Sao Paulóban hat részvevővel női-kosárlabdatornát rendeztek, amelyen a magyar csapat az utolsó mérkőzésen 63:61 arányban legyőzte Braziliát, és veretlenül szerezte meg az elsőséget.

New Yorkban, a Martini Kupa párbajtőrversenyen a hatos döntő olasz sikerrel végződött: Mochi került az első helyre, az olimpiai bajnok dr. Fenyvesi Csaba az ötödik lett. Női tőr: 1. Gapais (francia), 2. Bóbis; kard: 1. Maffei (olasz), 2. Marót, 3. Kovács T.

Varsóban a kardcsapatverseny után egyéniben is pástra léptek a versenyzők. Az elsőseget a szovjet Szi-gyák szerezte meg a lengyel Pawlowski előtt; Gedővári csak rosszabb találataránytal került a 6. helyre.

Brüsszelben a szovjet Abdulin győzött a 10 000 méteres mezei futóversenyen. Babinyecz ötödiknek ért célba.

Plevénben a Nikola Petrov birkózó-emlékversenyen a magyar sportolók közül Steer, a 2., Doncsucz, Molnár, Juhász, Farkas és Nagy a 3. helyen végzett súlycsoportjában.

KÉZILABDA

A magyar csapat kellemes meglepetés

Interjút készített Paul Höggerrel, a Nemzetközi Kézilabda Szövetség elnökével az NDK sportlapja, a Sportecho. A beszélgetés témája a nemrégiben lezajlott férfi kézilabda-világbajnokság volt.

— Elégedett volt-e a világbajnokság rendezésével? — hangzott az első kérdés.

— A magam részéről százszázaléki, de egyetlen részvevőtől sem hallottam panaszt. A sikeres lebonyolításban már akkor biztosak voltunk amikor az NDK-ra esett a választás.

— Egy világbajnokság mindig mérföldkő egy sportág történetében. Az ideire mi volt a jellemző?

— A kézilabdázás túljutott azon, hogy durva sportnak nevezzék. Hála a bírónak és a csapatoknak. A játékvezetők egységesebben irányítják a mérkőzéseket, a csapatok pedig igyekeznek a sablontól eltérő bevetést. Sok ugyan a begyakorolt támadás, illetve védekezési formáció, ugyanúgy, mint a kosárlabdában, de egyre jobb az improvizációs arány is.

— Melyek voltak azok a csapatok, amelyeknek játékában a harcosság és a játékos-

ság megfelelő arányban található?

— A három dobogós csapat, a román, az NDK-beli és a jugoszláv válogatott játékaiban nem lehetett hibát találni, megfeleltek annak az iránynak, hogy küzdelmes, látványos, de mégis játékos sport legyen a kézilabda.

— Az 1970-es franciászégi világbajnokság óta mennyiben változtak az erőviszonyok?

— A szocialista országok uralkodók lettek ebben a sportágban. Nekünk skandinávoknak csak epizód szerepek jutnak. Ezen a világbajnokságon meglepetést jelentett számomra a lengyel és a magyar csapat játéka. Mindkét együttes sokat fejlődött, biztos, hogy a következő években még több veszélyt jelentenek a jelenleg élen haladókra.

— Mi a véleménye az Európán kívüli kézilabdavilágról?

— Ez volt az egyik legfontosabb témája szövetségünk berlini közgyűlésének is. Afrikában és Ázsiában csak egyetlen országban ismert még a kézilabdázás. A nagy távolságok miatt nehéz segítséget nyújtani a fejlődéshez ezeken a földrészekben.

KERÉKPÁR

Lengyel versenyzők a Párizs-Nizza és a Milánó körüli viadalokon

A lengyel sajtó sportrovatainak vezető témája a lengyel kerékpáros-válogatott szereplése a Párizs-Nizza közötti versenyen, amelyen első ízben a professzionista sportolók küzdöttek. A Trybuna Ludka a többi között megállapította:

„Kerékpáros-válogatottunk egészében jól vizsgázott, a csapatversenyben végeredményben a kilencedik helyen kötöttünk ki, s bár nem mindannyiuk versenyzőnk küzdött végig a távot, mégis valamennyien gazdag tapasztalatokat szereztek.”

A legnagyobb érdeklődés természetesen Szurkowski szereplését kísérte. Szurkowski

a legaktívabb kerékpárosok között a harmadik lett. több helyezést ért el, s csupán egyetlen hegyi szakaszhoz nem volt elég e-je.

„A párizs-nizzai verseny másik nagy előnye — írja a lap — hogy a lengyel kerékpárosok újabb profiverse nyekre kaptak meghívást. Versenyzőinknek és szakvezetőinknek alkalmuk volt megismerkedni a profik harcmdorával, versenytaktikájával, s különösen hegyi versenyzésük nagy ki-sszával. Résztvételünk propagandásikereji is elvitathatatlanok. Végül érdemeszólni az anyagi előnyökről: a verseny szervezői fedezték csapatunk minden költségét.”

ROVIDEN

New Yorkba utazik négy fegyverem hat kiváló magyar vívója (Bóbis, Tordasi, dr. Kamuti, dr. Fenyvesi, Marót és Kovács T.). „Az amerikaiak hagyományos Martini Kupa versenyén mind a sok világbajnokkal, olimpiai győztesekkel találkoznak — mondta dr. Kamuti Jenő, aki minden ellenkező hírről szemben továbbra is hű marad a pásthoz. — A legjobb játékos lesz a nyári világbajnokságra...”

Csányi György, a híres „villám-lkrek” egyik tagja bizakodóan ítéli meg az utódok helyzetét és reményeit. A hajdani vágató úgy véli, hogy Gresa és Léplod 100 és 200 méteren az idén kitűnő eredményeket ér majd el. „Előbb vagy utóbb talán ismét lesz jó 1x100 méteres váltó is — mondta Csányi. — Két gyors ember más van, még kettő kell és sok gyakorlás, mint ahogy mi csináltuk valamikor.”

Roland Matthes bizakodó, az NDK világhírű úszója ugyanis kijelentette: „Nem félünk többé az amerikaiaktól. Igaz, hogy ők még mindig kitűnőek, de mi több aranyérmes és pontot szereztünk, mint ők. A mi körülményeink szerényebbek az övéknél, mert például Erfurt nem Florida vagy Kalifornia, az éghajlati viszonyaik kedvezetlenebbek. Egy különösen nagy értékű nekünk is van, és ez a szorgalom.”

Bill Toomey, a tízpróba volt amerikai világbajnok Moszkvába utazott, hogy átadja a meghívást három szovjet atléta, Arzanov, Gavrilov és Iszakov részére.

Kocsis Sándor és Czibor Zoltán, az ötvenes évek híres magyar birkózó-válogatottjának tagjai betegesen feltszenek Barcelonában egyik kórházában — mondta dr. Kárpáti György, a Spanyolországban járt vízilabda-válogatott másodvezetője. Kocsist látbrombózással operálták; Czibornak májgyulladását kezelik.

KULTURÁLIS FIGYELŐ

EMLÉKÉT ŐRIZVE

Huszonöt éve múzeum Kossuth szülőháza

Nemcsak a magyar társadalomban, hanem a külföldön élő magyarság körében is mind nagyobb az érdeklődés Kossuth Lajos csaknem egy évszázadot kitöltő életművére, közéleti tevékenységére iránt. Így válik nemzeti büszkeségünké a „Kossuth-kultusz”, amelynek leghivatottabb szolgálatát a ceglédi Kossuth Múzeum és a monoki Kossuth Emlékmúzeum végzi. Rajtuk kívül hazánkban ma már szinte minden nagyobb múzeumnak van Kossuth- emlékényaga, de külföldön is sok helyütt őrzik, ápolják a nagy magyar hazafi emléket. Példárá a bulgáriai Sumenben levő Kossuth Múzeum, a torinói Risorgimento Múzeum Kossuth- emlékszó- bájá, a collegnoi Kossuth- gyűjtemény, a washingtoni Kossuth-ház emlékei, a csaknem másfél száz Kossuth- szobor, s a megszámlálhatatlan emléktábla. Mindez — a magánosoknál szeretettel őrzött relikviákkal együtt — beszédes bizonyítéka annak, hogy az 1848-1849-es magyar polgári forradalom és szabadságharc kiemelkedő egyéniségét az egész világ szabadságot munkáló népe magáénak vallja.

Március 19-én volt a 25. évfordulója, hogy Monokon, Kossuth szülőházában berendezték és megnyitották az emlékmúzeum első kiállítását. Kossuth halálának 55. évfordulójára társadalmi munkával állították helyre az épület négy szobáját, s itt helyezték el az akkor még többségében reproductív, de értékes letéti tárgyként már sok „személyes emléket” is tartalmazó gyűjteményt. Ezt a kiállítást rendezték át és bővítették a 150. születési évfordulóra.

Az utóbbi évtizedben a kis emlékmúzeum is örvendően fejlődött; 1959 nyarán, a nemzeti ereklyévé avatott Kossuth-ház

utcai főépületének mind a hat szobája múzeumi célt szolgált. Ekkor rendezték be és nyitották meg a második emlékkiállítás, amely formájában és tartalmában a korábbinál is gazdagabb emlékényagot tárt az évről évre nagyobb létszámú látogatók elé. Az emlékmúzeum történetében jelentős dátum 1963. január 1-e; ettől a naptól a múzeum a Magyar Nemzeti Múzeum vidéki fiókjának, állami ranggal és költségvetéssel folytatható munkáját. Hatása már az 1964. március 15-én megnyitott harmadik emlékkiállítás éreztető volt; a korábbi emlékényag, közte a „személyes emléket” jelentő díszkard, a házisapka, az írómappa és a turini kisasztal mellett már Kossuth pénzügyminiszteri pecsétnyomója, két karosszé- ke, védegyeleti íróasztala, tintatartója és több eredeti kézírata, öregkori levele is gazdagította az emlékgyűjteményt. A grafikai művészettel készített, hatalmas tablókba rendezett képes emlékekben kívül néhány korabeli bútor és a szabadságharcot megjárt eredeti fegyver is emlékeztet Monok nagy szülőltérére.

A mostani, negyedik emlékkiállítás 1971. május 29-én nyílt meg. Az emlékkálomány tovább gazdagodott, s korszerű múzeumi berendezéseket is kaptak. „Személyes emlékek” ezúttal Kossuthnak egy ezüstserlege, elefántcsont sakk-készlete és ravatali fényképe került ide. A kiállításon bemutatott korabeli bútorok, a különféle Kossuth-ábrázolások, s az olyan hangulatos emlékek, mint a muzsikáló Kossuth képe, a zenélő emléklap választékosan végigkísérik az élet- úton a látogatókat, mind- jobban megismertette őket „Kossuth apánk” emlékeivel.

Nehéz feladatok vonzásában

Kudlik Júlia az egyik legnépszerűbb televíziós bemondónő. Amilyen rokonszenves a képernyő előtt, ugyanolyan nyíltan és őszintén válaszol a feltett kérdésekre.

— **Miért lett televíziós?**

— Mert már négyéves koromban bohóc akartam lenni. Később, persze, sok minden más. Végül is a színészetet választottam, de a főiskola harmadik rostavizsgáján „kiszuperáltak”.

— **A főiskolai „kiszuperálás” után rögtön tévébemondó lett?**

— Nem. Közben történt még egy és más. A főiskoláról ugyanis a jelentkezési lapomat három helyre küldték el: a Bábszínházba, a Rádióhoz és a KISZ Művészegyeteshez. Mind a három helyre behívtak meghallgatásra, de én csak a Rádióhoz jelentkeztem, ahonnan már az első rostan azonnal kiestem.

— **Miért?**

— Azt mondták, rossz mikrofonhangom van.

— **Nem keseredett el a második kudarctól?**

— Nem. Tízennyolc évesen az ember nem ülhet otthon, várva a sült galambot, így hát megpróbáltam elhelyezkedni a Televízió ifjúsági osztályán. Ez sikerült. Külsős ügyelőként alkalmaztak. A következő évben ismét jelentkeztem a főiskolára, de a felvételi napjára a tévétől is kaptam egy meghívást, bemondómeghallgatásra. Huszonötötnek ültettek egymás után a felvételő- gépre — s csak engem vettek fel.

— **Mikor szerepelt először a képernyőn?**

— Sohasem fogom elfelejteni az időpontot. 1964. február 29-e volt, péntek és szökőév, amikor először konferáltam. S ezután szinte sorozatban kérés- set fel a szerencse. Felvettek a főiskolára, ugyanakkor az egyetlen bölcsészkarára is, sőt: ezzel egy időben kaptam állandó szerződést a Televíziótól. Nemi töprengés után az egyetemet és a Televíziót választottam.

— **A televíziós munka és az egyetemi tanulmányok megfértek egymással?**

— Nem voltak különösebb problémáim, vizsgahalasztást egyszer sem kértem. Az előirt idő alatt megkaptam a diplomámat.

— **Most, így, több év távlatából mit gondol, helyesen cselekedett, amikor a Televíziót választotta a színpálya helyett?**

— Ezt tulajdonképpen a mai napig sem tudtam eldönteni. Nem tudom megmondani, melyik a könnyebb, melyik a nehezebb. A színésznak annak ellenére, hogy igyekszik saját egyéniségét, karakterét megőrizni — minden este másnak a „bőrébe” bújik. A televíziós bemondónak viszont úgy kell „tálcálni” estéről estére önmagát, saját egyéniségét, hogy legköze a nézőknek. A cél, hogy megszeressék, elfogadják.

— **Lámpaláza, illetőleg kameráláza nincs?**

— Egyetlenegyszer volt. Az első táncdal fesztivál elődöntőjén. Nekem kellett konferálnom, és én nem mertem kimenni a színpadra. Körömdi Vilmos már harmadszor vezényelte azt a taktust, amelynél be kellett volna lépnem, in- tegetett a színpalak mögé, hogy meniek már, én meg visszaintettem, hogy nem megyek. Mátray Mihály operatőr radikálisan próbálta megoldani a problémát: egyszerűen kilökött a színpadra, közben azonban rálépett az uszályom- ra, s én formálisan beestem a színpadra. De abban a pillan- tatban, amikor megláttam a

közönséget és a három televí- ziósi kamerát, minden lámpa- lázám elmúlt.

— **Véleménye szerint milyen a jó televíziós bemondónő?**

— Sokan vallják, hogy a szépség, a jó külső a döntő. Szerintem azonban nem ez az elsődleges, jóllehet a „csomagolás” sem elhanyagolható tényező. Valamiféle vonzerővel azonban feltétlenül rendelkez- nie kell. A televízió olyan in- tím műfaj, ahol a bemondónak vállalnia kell önmagát, saját egyéniségét.

— **Monddja el egy televíziós kívánságát.**

— Szeretnék egyszer egy Kudlik-show-t csinálni. Min- den lenne ebben a műsorban. Valamennyi művészt meghív- nam szereplésre, akiket csak szeretek. Persze én is énekel- nek táncolnék, verset monda- nek, és persze lenne egy igazi bohócszámom is. Nagy vörös orral, hatalmas cipővel...

— **A televízióval kapcsolat- ban mi volt a legkedvesebb élmé- nyé?**

— Egy alkalommal Dorogon anketót tartottunk a Delta- műsorról. Egyszer csak felállt egy öreg néni, s elmondta, hogy néhány hónappal ezelőtt még súlyos beteg volt: szivrit- muszavara volt. Az orvosok műtétet javasoltak, egy új szívbilientyű beiktatását, de a legkitűnőbb orvosok sem tud- ták rábeszélni. Azt gondolta, inkább meghal. S ekkor a Delta-műsorban a pacemaker műtétéről, a szívbilientyű- beültetés új módszeréről beszéltem. A néni elmondta, hogy az én mosolygós „cseve- gésemtől” bátorságot kapott, és alávetette magát a műtét- nek. Most már jól van, egész- séges. Ennél nagyobb dicséret talán sohasem kaphatok. Ha másért nem, hát ezért is megérte, amit eddig csinál- tam...

A. A.

MAGASFESZÜLTÉG

Gerelyes Endre „Isten veled, Lancelot!” című regényében — az Arthus monaciak egy alakjának felhasználásával — olyan történetet alkotott, amelyben társadalmi és lélektani kérdéseket vet fel.

A társadalmi kérdés: ki ölj meg a férelmetes sár- kányt. Lancelot, a hős lo- vag, vagy az öntudatra éb- redt tömeg?

A lélektani: hogyan vál- hat a személyiség önmagá- vá, milyen buktatók vár- nak rá ezen az úton?

A társadalmi és lélektani problémák a regényben szoros egységben vetődnek fel. Szétválasztásokat csak az indokolja, hogy míg a lélektani problémákör minden korra érvényes, a társadalmi csak bizonyos feltételek között. A regény- ből tehát részben örökér- vénű pszichológiai igaz- ságokról győződhetünk meg, részben fölébred ben- nünk a kíváncsiság: ho- gyan aktualizálható a re- gény szimbolikus figurái?

Hármas olvasói tevé- kenységet végzünk: köve- tünk egy hallatlanul izgal- mas történetet, figyeljük egy kiemelkedő személyi- ség önalkító tevékenysé- gét, és keressük a szimbó- lumok saját korunkra al- kalmazható megfontolá- sát. A regénynek az válik a legnagyobb dicsőségére, hogy bár a szerző mindhá- rom tevékenységünket megkönnyíteni igyekszik, feszültségünk mégsem csökken. Már az elején meg tudjuk, hogy nem Lan- celot öli meg a sárkányt; az iróniával és pátosszal áthatott gyakori kitérők- ben minden tanulság ki- mondatik; s a szimbólu- mok megfontolása felől sem hagy sok kétséget a szerző. Mégis: mindvégig remény- kedünk Lancelot győzelmé- ben; a szerzővel együtt próbáljuk motiválni győ- zelmét és kudarcait; nyom- mozzuk a mese aktualizáló elemeit.

Gerelyes már nem lát- hatta nyomtatásban ezt a művét, amellyel művésze- te csúcsára emelkedett. A krónikás nevében írja re- gény elejét: „... leírom ezt a krónikát. Ítélek benne, vállalva és követelve, hogy ítéltessenem is meg!” Meghalt, mielőtt elmond- hattuk volna: maradtandó alkotott.

MEGFIGYELÉSEK

Egyetlen kisregényt — a Tesivérek-et és tíz esztendő novellatermését tartalmazza Balázs Anna legújabb kötete (Egy orvos az autóbuszban). Az írók többsége negatív emberi szenvedélyekkel foglalkozik.

A kisregény a móríczli, Sánta Ferenc-i írók paraszti világot idézi. A történet jól felépített eseménykockái- ból plasztikusan bontakozik ki az árnyalt jellemű hősök drámai összeütközése. A egyé- ni sorsok alakulása egyé- fonódik a rendhagyó történel- mi eseményekkel, a kiélezett szituációkban föltárnak a rejtett ösztönök fojtott vá- gyak, feszülő indulatok.

Az elbeszélések nem érik el a kisregény színvonalát. Az apró megfigyelések sokasá- gára épülő írásokban az ábrá- zolt indulatok nagysága nincs összhangban a novellák hang- jával. Keserű emberi sorsok, torz egyéniségek villannak fel az önzés, irigység, tapin- tatlanság hátteréből. Am

aránytalan az ellentét a tra- gikus élmények és az elbe- szélések könnyed szerkeze- te, csengő stílusa között.

A szerző kész, adott sze- mélyiségeket mutat be az olvasónak; többnyire gondola- tokból, emlékfoszlányokból álló belső monológ, esetleg ap- ró, vagy véletlen eset leírása formájában.

A novellák — a cikluszáró utópisztikus írás kivételé- vel — napjainkban játszód- nak. Az utópiában minőségi- leg új megvilágításba kerül- nek a kipellengérezett embe- ri gyarlóságok. Az úrnőjében repülő utolsó földi ember, az atomháború Noéja, nosztal- gikusan idézi a falanszteri prédikátor szavait: „Mondjuk ki, emberek, hogy szenvedni akarunk, hogy örülhessünk, ... vissza akarjuk a bánatot, a hitet és a reményt: le akarjuk vetni a legyőzhetet- len ember ábrázatát...”

Balázs Anna írásának fő erénye: az emberszeretet.

Furcsa kritika

Grillparzerhez (1781—1872), az osztrák dráma- íróhoz és költőhöz be- állított egy jó ismerőse- nek a kisfia, azzal, hogy holnap van a papájának a születésnapja, írjon egy szép verset neki. A kérést az író teljesítette és gyönyörű születésna- pi verset írt másnapra. Néhány nap múlva ta- lálkozott a fiúval és megkérdezte, hogy tet- szett a vers. A gyermek válasza: — Vissz. 3., fűg. 1.

Vizsintes: 1. Holnap lesz utána. 15. Fürge, mezeikönyv. 16. Szankar- írás útján történő fize- tés. 17. Tortafőltetés. 18. Nyelvtani művelési vé- gész. 19. Indokolatlanul költekezik. 20. Egymás utáni skálahangok. 21. Katonai szállítóoszlop. 22. Kétdimenziós mérta- ni forma. 24. Nyakköz- zep! 25. Utakhoz tartozó éptmény. 27. Tallin ész- város régi neve. 28. Ku- tat vagy színművész. 30. Nincs... az elkese- redésre! 31. Norát ad elő 33. Fetelet. 34. Kuglizók. 35. Szintelen, kellemet- len szagú oldó és dena- turálí szerves vegyület. 36. Kén és hidrogén. 38. Csendes-oceáni sziget- csoport. 39. A 46. sor be- tül. 40. Hosszú ideig. 41. Vissza: épület. 43. Meg- hosszabbít. 44. Lenyűit, kissé költőiesen. 46. Rostnövény (ford.). 47. Szokás, latin eredetű szóval. 49. NOO. 50. Se- giteni akarás (iskola- padban). 52. Az egyik városport betül. 53. A kert diszt. 55. Szakipa- ros. 56. Eszerek. 57. A maj által termelt, vér- átvadást gátló anyag. 58. Minisztertanács. 59. Nő- név. 60. Enged a fesze- ségből. 61. Ektelen szám- 62. Tisztelt. Cím. 63. Gyógyításban részesítik. 64. Az „Arany Horda” első kánya volt. 65. A

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15						16					17		
18						19					20		
21					22						23		24
25					26						28		29
30					31		32				33		
		34								35			
36	37	38						39			40		
41		42			43			44			45		46
47			48		49			50			51		52
53				54				55					
56								57					58
59								60					
62								63					
65			66		67						68		
69				70		71					72		73

gondolkodás előfeltétele 67. Harapásny! ételek. 68. Kobukok. 69. Az al- sósához hasonló kártya- játék. 71. Böven volt ideje. 72. Van aki... szeret (filmcím).

Függőleges: 2. A nyu- gatú gótok vezére volt. 3. Mesterember mellett dolgozik. 4. Snakepeare szülőhelyének folyója. 5. Lengyel író és szabadságharcos (Teodor) (1824—1915). 6. Ismeretlen adakozó. 7. Tóari iskolá- ban tanít. 8. Dohányzók. 9. Küzdelem névelővel. 9. Küzdelem (népszerű amerikai filmszínész volt.) 11. Terem angolul (ROOM). 12. EEEE. 13. Troiea egy nemű hang- zói. 14. Ritka családi ál- dás. 19. Nitrogén tartai- mű szerves vegyületek. 23. Jeles operanékes (György). 28. Forma. ter- met. 28. „De... vendüli!” (Jókai). 29. A nemesgözközhoz tartozó radioaktív elem. 31. Ge- recse páros betű. 32. Gonosz szellemek a ré- gi mítoszokban. 33. Meg- hódítása óriási léptekkel halad előre. 35. Légfém- lő. 37. A szarvasmarha- fejékhöz tartozó, nálunk is még sok helyen tar- tott állat. 39. Légiforgal- mi útszág. 42. Kihaló- ban levő indián főrzs, nevét a Nagy-tavak egyike is őrzi. 45. Michelangelo szoboralkotó- sa. 48. Néha óriási puszt- tást végző rovar. 51. Japán váltópénz. 54. GAE. 55. Ha áll az alku, ... 1. 57. Szerencsésen otthonába jut. 58. Üstökös. 60. A magasbú- sznéz. 61. Sportbuzdú- tás. 63. Cserepes karst. 64. Brecht másik nevé- nek rövid alakja. 66. Lakk (ford.). 68. Előny. 70. Tornatanárokat ké- pez. 72. A víz. 72. kez- dő betű. 73. Natúr.

Beküldési határidő: 1974. április 20.

Támogatás az ifjúsági kluboknak

Egy évvel ezelőtt újrónafői fiatalok felhívással fordultak a KISZ-szervezetekhez és azokhoz a fiatalokhoz, akik ifjúsági klubot szeretnének létesíteni lakóhelyükön, munkahelyükön, hogy segítsenek az e célra alkalmas helyiségek felkutatá- sában, azoknak társadalmi munkával történő építésében, átalakításában.

Az Országos Ifjúságpolitikai és Oktatási Tanács a KISZ- központi bizottságával, a Mű- velődésügyi, a Mezőgazdasági és Elemezésügyi Miniszter- rummal, a SZOT-tal és más országos hatáskörű szervekkel közösen elhatározta, hogy az újrónafői fiatalok felhívásához csatlakozó kezdeményezések alapján már működő ifjúsági klubok; berendezésének, felsze- relésének korszerűsítéséhez, valamint új klubok létesítésé- hez — pályázati rendszerben — központi alapról támoga- tást biztosít. Tavaly novem- berben 259 ifjúsági klub kap- tott így összesen 6 millió for- rint támogatást. Az idén erre a célra szintén 6 milliót for- dítanak, azaz az összegnek a nagyobbik felét nemrég oszt- ották szét. A több, mint 400 klub pályázatait először min- demütt a megyei tanácsok vizs- gálták felül és rangsorolták. A pályázatot meghirdető szervek képviselőiből álló bizottság en-

nek alapján döntötte el, melyik az a 174 ifjúsági klub, melyet egyenként 10—40 ezer for- rinttal támogatnak. A beérke- zett pályázatok mintegy 70 százalékában berendezések, felszerelések megvásárlásához és a klubhelyiségek felújítá- sához kertes a fiatalok segít- séget.

A központi támogatás elnye- résének azonban egyik alap- feltétele, hogy a fenntartó szervek, valamint maguk a fiatalok is járulnak hozzá sa- ját klubjaik fejlesztéséhez. Az említett anyagi segítséget egy- egy klubnál ugyanis legfeljebb a tervezett beruházások ösz- szegének 30 százaléka lehet; ez egyben biztosítja arra: a pénz olyan helyre kerül, ahol igény- lik a klubélet fejlődését és tesznek is ennek érdekében. Somogy, Szolnok és Szabolcs- Szatmár megyében például sok kisközségi ifjúsági klub kap- tott így jelentős támogatást. Hajdú-Bihar megyében isko- lók és a mezőgazdaságban do- lgozó fiatalok klubjai kerültek a rangsor elére; a pályázó 20 újzemi klub közül 42-nek a ké- relmet fogadták el.

További csaknem 3 millió for- rint szétosztásáról októberben döntenek majd a szeptember 15-ig beadott pályázatok alap- ján.

Pártbizottsági ülések

(Múlt heti számunkból anyagförlődés miatt kimaradtak az MSZMP KB március 19—20-i ülésével kapcsolatos fontos események, melyeket most közlünk.)

A Magyar Szocialista Munkáspárt budapesti bizottsága március 21-én ülést tartott, amelyen meghallgatta Biszku Béla tájékoztatását az MSZMP Központi Bizottságának 1974. március 19—20-i üléséről. A pártbizottság Németh Károlyt, a Politikai Bizottság tagját — más, fontos megbízatása miatt — felmentette első titkári tisztségéből és megválasztotta

első titkárnak Katona Imrét, a Központi Bizottság tagját. Az MSZMP Csongrád megyei bizottsága is ülést tartott, amelyen Pullai Árpád tájékoztatást tartott az MSZMP Központi Bizottságának 1974. március 19—20-i üléséről. A megyei pártbizottság Győri Imrét, a Központi Bizottság tagját — más fontos megbízatása miatt felmentette első titkári tisztségéből.

A Hazafias Népfrent Országos Tanácsa elnökségének ülése

A Hazafias Népfrent Országos Tanácsának elnöksége Kállai Gyula elnökletével március 21-én ülést tartott, amelyen meghallgatta Kádár János tájékoztatóját az MSZMP Központi Bizottságának 1974. március 19—20-i üléséről. Az elnökség elfogadta a nyugállományba vonuló Bencsik István felmen-

tését a főtítkári tisztségből, s megválasztotta az elnökség tagjává. Egyidejűleg Sarlós Istvánt megválasztotta a Hazafias Népfrent főtítkárává. Az elnökség támogatta az MSZMP Központi Bizottságának javaslatát a Minisztertanácsban javasolt személyi változásokról.

Az Elnöki Tanács ülése

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa március 21-én ülést tartott. Az Elnöki Tanács, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának és a Hazafias Népfrent Országos Tanácsa elnökségének javaslatára, nyugdíjazásuk miatt, felmentette a Minisztertanács elnökhelyettesi tisztségéből Fehér Lajost és Ajtai Miklóst, s egyben megválasztotta a Minisztertanács elnökhelyettesévé Aczél Györgyöt és Borbándi Jánost.

Losonczy Pál, az Elnöki Tanács elnöke előtt Aczél György és Borbándi János letette a hivatali esküt. Az eskütételen jelen volt Kádár János, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára, Fock Jenő, a Minisztertanács elnöke és Kállai Gyula, a Hazafias Népfrent Országos Tanácsának elnöke, valamint Cseterki Lajos, az Elnöki Tanács titkára.

Az új miniszterelnök-helyettesek

ACZÉL GYÖRGY 1917-ben született Budapesten; munkáscsaládból származik. 1935 óta vesz részt a munkásmozgalomban, azóta párttag. A felszabadulás után évekig Borsodban és Baranyában, a megyei pártbizottság titkári funkcióját töltötte be. 1956-tól, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, 1957-ben művelődésügyi miniszterhelyettesévé nevezték ki, 1958-tól 1967-ig mint a művelődésügyi miniszter első helyettese dolgozott.

1967. április 12. óta az MSZMP Központi Bizottságának titkára volt. 1970 óta a párt Politikai Bizottságának tagja. 1958 és 1963 között Baranya megyét képviselte az országgyűlésben, 1971-ben Pécs I. számú választókerületében ismét országgyűlési képviselővé választották.

BORBÁNDI JÁNOS, 1923-ban született; munkáscsaládból származik, 1945 óta párttag. 1949-ig géplakatosként Csepelen dolgozott. 1949-től a Fémáru- és Szerzőmunkások Országos Szakszervezetében üzem párttitkárként, majd a pártközpontban politikai munkatársként tevékenykedett. 1953-tól 1955-ig a diósgyőri Lenin Kohászati Művek pártbizottságának titkára. 1955 és 1958 között elvégezte az SZKP főiskoláját. 1958-tól 1961-ig a Budapest II. kerületi pártbizottság első titkára. 1961-től 1966-ig honvédelmi miniszterhelyettes, 1966-tól az MSZMP Központi Bizottságának közigazgatási és adminisztratív osztályának vezetője, 1962-től 1966-ig országgyűlési képviselő volt.

Az MSZMP VIII. kongresszusán — 1962-ben — a Központi Ellenőrző Bizottság tagjává választották. 1970 óta a párt Központi Bizottságának tagja. Közigazgatástudományi egyetemet végzett.

1975. január elsején életbe lép a szakmai bértáblázat

A szakmai bértáblázat alapelveiről és bevezetéséről hozott minisztertanácsi határozatot ismertette sajtótájékoztatóján dr. Pongrácz László, a Munkaügyi Minisztérium főosztályvezetője. Elmondotta, hogy az MSZMP Központi Bizottság 1972. novemberi állásfoglalása alapján vizsgálta meg a Munkaügyi Minisztérium és a SZOT különböző szakmákon belüli indokolatlan bérkülönbségeket, s mintegy 600 ezer ipari és építőipari munkás béradatait elemezve terjesztette a szakmai bérek országos táblázatára vonatkozó irányelveket a kormány elé.

A kormány által elfogadott irányelvek alapján 1974. harmadik negyedévre mintegy 110 szakmára, illetve betanított és segédmunkás munkakörre kidolgozták a munkaköri leírásokat és a szakmai bérek országos táblázatát. A szakmai bértáblázat 1975. január elseji hatállyal lép életbe.

Az irányelvek alapján a szakmai bértáblázat a mostani kötelező tarifarendszerhez igazodik, amely a szakmai képzettség, a munkakörülmények, a fizikai igénybevétel alapján sorolja be a munkákat és a munkásokat. De a tarifarendszer túl széles bérhatárokat tartalmaz, s ez a keresetek erős szóródását teszi lehetővé. Előfordulhat például, hogy az azonos munkát végzők alapbéré között 60—70 százalékos különbség van. A szakmai bér-

táblázat mérsékelte a bértételek alsó és felső határa közötti különbséget, s így az alpbérek között legfeljebb mintegy 30 százalékos eltérést tesz lehetővé. Ezt a 30 százalékos eltérést a magasabb képzettség, a nehezebb fizikai munka, vagy a rosszabb munkakörülmény indokolhatja. Az irányelvek súlyt helyeznek rá, hogy az indokolt különbségek az alpbérek között fennmaradjanak. A szakmai bértételek irányelvűként szolgálnak, bevezetésük nem lehet kötelező előírást adni. Az viszont kötelező, hogy a vállalatok megvizsgálják a kialakult kereseti arányokat, s 1975. évi bérfejlesztési lehetőségeik alapján olyan intézkedéseket dolgozzanak ki, amelyekkel a bértételek megközelíthetők. A kidolgozott intézkedéseket a dolgozókkal meg kell vitatni, majd a kollektív szerződésbe kell foglalni. Az intézkedések végrehajtását a miniszteriumok és a szakszervezetek ellenőrzik.

A szakmai bértáblázat csupán első lépés a megfelelő kereseti arányok kialakításához. A kereseteket a teljesítménykövetelmények és a bérformák is befolyásolják. A vállalatoknak tehát nemcsak az alpbérek arányosításával kell foglalkozniuk, hanem meg kell vizsgálniuk, hogy a most alkalmazott bérformák és teljesítménykövetelmények megfelelnek-e a munka szerinti igazságos elosztásnak,

Chilei szolidaritási est az Operaházban

Felemelő szolidaritási est színhelye volt az Operaház. A Művészeti Szakszervezetek Szövetsége a Magyar Szolidaritási Bizottság chilei akcióbizottságának támogatásával — csatlakozva a chilei nép igazságos ügye érdekében kibontakozott világméretű tiltakozáshoz — neves művészek közreműködésével torró hangulatú előadást rendezett.

Énekművészek, muzikusok, táncosok, színészek, előadóművészek — valamennyi magyar szervezett művész nevében — fejezték ki tiltakozásukat a művészet erejével a katonai junta féltelen terrorja és kegyetlenkedése ellen. Előadásukban szoltak a kivégzést, bebörtönzést, elhallgattatott chilei művésztársaik helyett, hogy bátorítást adjanak a harcot tovább vivő haladó erőknek, segítsenek ebben tartani az emberiség lelkiismeretét, kifejezzék a szolidaritás erkölcsi erejét.

A részvevők felajánlása útján szerveződött szolidaritási esten megjelent Losonczy Pál, az Elnöki Tanács elnöke. Apró Antal és Gáspár Sándor, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, Farkasinszky Lajos, Budapest Főváros Tanácsának elnöke, illetve Rostás István, a chilei akcióbizottság elnöke. Ott voltak politikai, társadalmi, kulturális és művészeti életünk ismert személyiségei.

Az est teljes bevételét a chilei művészek és hozzátartozók segítségére fordítják, azon a szolidaritási alapon keresztül, melyet a Művész Szakszervezetek Nemzetközi Szövetsége hívott életre. Így minden néző és közreműködő a világméretű akció részvevőjeként nyújtott erkölcsi és anyagi támogatást mindazoknak, akik a szabadságért, a társadalmi haladásért, az emberiség felemelkedéséért harcolnak.

Ikarus-bemutató Egyiptomban

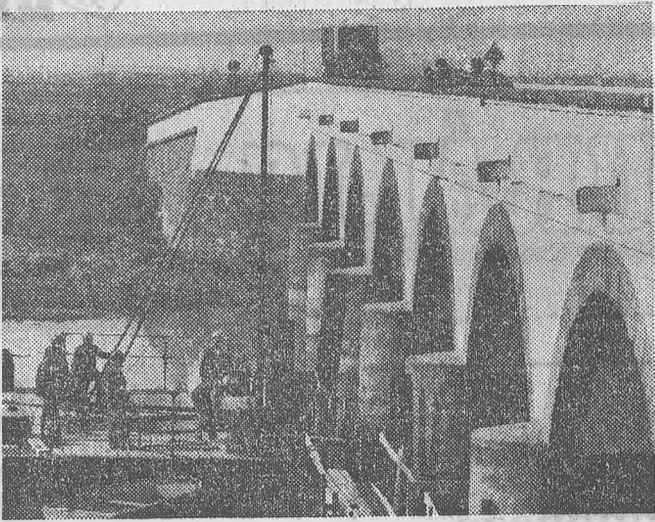
A kairói utcákon nagy sikerrel mutatkozott be a legújabb magyar csuklós autóbusz, az Ikarus-280, amely méltán keltett feltűnést élénk-sárga színével, tetszetős vonalával. A szakemberek részére rendezett bemutató után a gyakorlat próbája következik: előbb Kairó, majd Alexandria legforgalmasabb útvonalán vesz részt a városi közlekedésben. Az utasok itt is, ott is összehasonlíthatják a régi és az új típus között, hiszen mindkét városban több száz Ikarus-180-as csuklós busz közlekedik. A túlszűfolt arab városokban a magyar csuklós busz a legnépszerűbb, leginkább bevált tömegközlekedési eszköz.

Soron kívüli lakáskiváltások, cserék, olcsó telkek a sokgyermekeseknek Szolnokon

Szolnokon is soron kívül jutathatják lakáshoz a sokgyermekes családokat — így határozott ülésén a városi tanács végrehajtó-bizottsága. Jelenleg kétszáznegyvenhárom vagy többgyermekes család vár a városban lakásra: közülük az idén harminc, jövőre hetven 1976-ban pedig száznegyven család kap tanácsai, illetve szövetségi lakást.

Döntést hoztak arról is, hogy meggyorsítják a sokgyermekes családok lakáscseréjét ahol a gyerekek száma ezt indokolja. Soron kívül biztosítanak nagyobb méretű otthont. A három vagy ennél több gyermeket nevelő családok a saját ház-építéshez is fokozott támogatást kapnak: közművesítési, olcsó telkek bocsátásának rendelkezésükre és lehetővé teszik, hogy a tulajdonosok részletekben fizessék ki a telkek vételárát.

TATAROZZÁK A KILENCLYUKÚ HIDAT

A Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság szakemberei az öntözésre és a belvíz levezetésére használt Hortobágy folyót kimélyítették. Ezért a híres kilenclyukú híd középső pillérét meg kellett erősíteni. Képünkön: a Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság keleti csatorna szakaszmérnökségének Petőfi Sándor szocialista brigádja végzi a munkát.

KÖRNYEZETVÉDELLEM

Milliók károk

Növendék fákat tördelnek ki, padokat szednek szét, a nyilvános fürkék telefonkönyveiből kitépik a lapokat, lámpákat vakítanak meg. És ez is a környezet elleni támadás — tenni ellene, a környezetvédelem része.

Fellépünk-e a rongálókkal szemben? Ha valaki történetesen rászól arra, aki a megállón a hulladékgyűjtő mellett dobja el a szemetet, odéblépnék a várakozók, nem kívánnak részesei lenni a vitának. Türik, hogy pusztuljon közös vagyonunk, csúfítsák közös munkánk eredményeit, utcáinkat, tereinket, üzleteinket, közintézményeinket.

A fővárosban évenként milliók károk keletkeznek az érteimetlen pusztítás nyomán. A televízió nemrégiben vetített negyvenperces dokumentumfilmjének képsorai villannak fel: feldőlt játszótérek, leszaggatott hinták, levágott telefonkágyolók, szétszedett táblák, összetört lámpák.

A Fővárosi Kertészeti Vállalat a rongálásokból származó károkat évenként ötmillió forintba becsüli. A MÁV statisztikája arról tanúsodik, hogy egy év alatt százezer égőt, képeket és csapokat, függönyöket és hamutartókat, kilincseket loptak el a vonatokról, mindent, ami mozdítható, s késél szabadlított fel a műbőr üléseket. Az Elektromos Műveknél új munkások született: kárfelvevők. A brigád szakemberei járják a várost, és napról napra az figyelik, megvannak-e még a tegnapi, tegnapelőtti felszerelt égőtések, a több ezer forint

tos higanyóglámpák; melyik aluljáróban tépték le a kábelt... És a posta panasza voltaképpen már nem is panasza, tudomásul veszi: a 3600 nyilvános budapesti telefoni átlagosan évenként legalább egyszer megrongálókat.

Mit lehet, mit kell tenni ellenük?

Mindenekelőtt szigorúbban. A mainál sokkal határozottabban kellene büntetni a tetten ért vagy kézre került rongálókat. A vad suhancokat és a közönyös szemetelőket, a lelketlenül építkezőket Igen, őket is, azokat, akik a füre zúdíjták a törmelékkel, akik szétvágják ásójukkal, csakányukkal a fák gyökereit. Nemcsak a vállalatokat kell büntetni, hanem azokat is, akik annyira figyelmeztetés, arnyi szelíd lépés után ezt teszik.

Ér nevelni kell. Már az iskolában elmondani a gyerekeknek, vigyázzatok értékeinkre: A környezet védelmére, a lakóhely, az utca, a város szeretetére kell nevelnünk őket. Hogyan? A tv-ben megszólaló kelevölgyi iskolások mondták: „Mi ültettük a fákat, a virágokat, a mi parkunk, mi vigyázunk rá”. Talán így. Minden iskola tanulói védnökei lehetnének a környék fáiinak, virágainak, lámpáinak, játszótereinek.

És a felnőttek is, mindenekelőtt ők. Ha a városszerető emberek látnak egy pusztított, szőljanak rá, figyelmeztessék — hiszen mindannyiunké az utca, a tér, a mi felülváltó szolgálatok a parkok nekünk világtanak a lámpák értünk járnak a villamosok, a vonatok.

Az abortuszbizottságok munkája

Az Egészségügyi Minisztérium az első hónapok tapasztalatairól

Január elsejével csaknem kétszáz, a terhességmegszakítást elbíráló bizottság kezdte meg működését az országban. A kiadott miniszteri utasításnak és szakmai útmutatónak megfelelően a bizottságok a lehető legrövidebb időn belül meghozták döntéseiket. Így általában egy hét sem telik el a terhesek jelentkezése és a végleges bizottsági döntések között — mondották az Egészségügyi Minisztériumban.

Alig három hónap tapasztalatai alapján a bizottságok munkájáról még korai lenne messzemenő következtetéseket levonni. Annyi azonban bizonyos, hogy döntéseik rendszerint már első fokon megalapozottak: a vitatható esetekben is a legteljesebb felelősséggel foglalnak állást és — az adott jogszabályi keretek között — messzemenően figyelembe veszik a hozzájuk forduló terhesek családi, szociális és lakás-körülményeit.

A feltehetőleg viszonylag magas száma inkább arra enged következtetni, hogy a kérelmezők jelentős része még mindig meglehetősen tájékozatlan, nincs tisztában az abortusz megváltoztatásának jogi helyzetével, illetve jogi akadályokkal. Részben erre vezethet

tó vissza az is, hogy az elsőfokú bizottságok kevesen tartották a hiányában elutasítanak olyan kérelmeket, amelyeket a másodfokú bizottság az okok alaposabb ismeretében estenként jóváhagy.

A rendelet hatályba lépése óta eltelt rövid idő alatt már eddig is több helyen előfordult, hogy a kérelmezők egyike-másika a terhesség 12. hete után jelentkezett a bizottság előtt. Ilyenkor — a jogszabály alapján — a körülményekre való tekintet nélkül el kell utasítani a kérelmet. Az ilyen esetekkel elutasított kérelmezők gyakran különböző fórumokhoz, hatóságokhoz fordulnak, szeretnék elérni a másodfokú, már végleges döntés megváltoztatását. Jóllehet a jogszabályok értelmében a másodfokú döntést már egyetlen hatóság, a fórumnak szeri ill. jogában megváltoztatni még az Egészségügyi Minisztériumnak sem.

A terhességmegszakítást elbíráló bizottságok tevékenységét a megyei tanácsok és az Egészségügyi Minisztérium illetékesi egyébként is állandóan figyelemmel kísérik és az egész országban kiterjedő folyamatos ellenőrzés keretében gondoskodnak felügyeletéről.

Új otthont kap a Néprajzi Múzeum

Ez évben megkezdik átköltözését a Néprajzi Múzeum új „főhadiszállására”, a Magyar Nemzeti Galéria volt épületébe. Új otthonában lehetősége nyílik majd arra, hogy állandó kiállítást, s emellett néhány időszakos tárlatot is rendezzen.

Előreláthatólag 1976-ra költözik át a múzeum több mint 160 ezer muzeális értékű tárgyával a Galéria régi épületébe, s ezt követően állítják majd össze állandó kiállításukat.

Tervezik olyan szolgáltatásokat bevezetését is, amelyek a zene, a film és különböző népi irodalmi alkotások segítségével még sokoldalúbban megismertetik a népművészetet az érdeklődőkkel és mintegy kiegészítik a tárlat anyagát. Ezzel szinte kulturális központtá alakul a múzeum, amely örzi például Bartók Béla, Kodály Zoltán, Vikár Béla, Lajta László népdalgyűjtéményének nagy részét, emellett körülbelül 260 ezer fotót, 80 ezer méter filmet, magnószalagra felvett anyagokat, kétféle lapnyi különböző archivumi feljegyzést.

KISAUTÓK gyártására rendezkedik be négy nagy amerikai autógyár. A nagy fogyasztású gépkocsik iránt mind kisebb a kereslet. Az átállítás nem megy egyik napról a másikra. A tervek szerint 1976 és 1977 között teljessé „ráállnak” a kiskocsik gyártására.

LENIN-RENDELÉK tüntetéseket ki Szergej Iljusin szovjet repülőgép-tervező, a szocialista munka háromszoros hőse, a szovjet repüléstudomány és repülőgépépítés fejlesztésében szerzett rendkívüli érdemeinek elismeréseként. Ez alkalommal a harmadik „Sarló és kalapács” aranyérem tulajdonosa is lett. Az Iljusin vezette tervezőiroda most új repülőgépek tervezésén dolgozik. Az IL 86-os 350 személyes légibusz a világ legnagyobb utasszállító repülőgépei közé tartozik majd.

Környezetvédelmi jogszabálygyűjteményt bocsátott ki a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium. A gyűjtemény részletesen közli az általános egészségvédelmi, táplálékvédelmi, állategészségügyi rendelkezéseket, valamint a vizetek és a levegő tisztaságával kapcsolatos jogszabályokat.

3500 LAKÁSOS új lakónegyed építését határozták el Dunajvárosban. A városi tanács ülésén úgy döntöttek, hogy a jelenlegi várostól és a Kertváros közötti mezőgazdasági területen egy korábban kiírt pályázat díjnyertes terve alapján — kezdik meg a lakónegyed építését. Az új városrész teljes felépülését 1985-re tervezik.

SZEGEDEN, a Dóm téri árckádok alatt levő nemzeti emléksornokban ünnepélyesen elhelyezték Csokonai Vitéz Mihály méltóságrát, Szandai Vándor alkotását.

Új tanterem egész sorát építik fel az idén Pest megyében. A negyedik ötéves terv keretében 220 általános iskolai tanterem létesítését tűzte ki célul a megye, de az eddigi eredmények alapján várhatóan túlteljesítik ezt a programot. Tavaly 90 új tantermet építettek fel az idén ugyanannyinak átadását tervezik.

A TATABÁNYAI Népház több tanácsgyűlése után az idén a Bánvászy Színház Zenekarának alakulása: 75. a táncgyűléses — 25. a körus a 15. a zenei népdal — 10. évfordulóját ünnepli a körúsnak is gyakran szereplő együttesek külön-külön és közös — is több bemutatóra készülnek.

TÜZ ÜTÖTT KI a Párizs környékén levő Arona szállodában. Hat személy a lámpákban lelve halált, hárman az ablakokon kívülről menekültek a tűz elől. Minthátman megsérültek.

HÍRADÓ

SAJTOSZEMLE
Székesfehérvár
a Szerkesztői Bizottság
Budapest
V. Székesfehérvár utca 4.
Központ

82 főosztály Minisztérium
8V Országos Tanácsok és
Székesfehérvár